

รายงานสังเคราะห์โครงการวิจัยแม่บท
เรื่อง

การพัฒนาการเรียนรู้
ของเด็กนักเรียนและการสอนของครูแบบพึ่งพาตนเอง

(โครงการปีที่ 1)

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สิงหาคม 2547

18 พ.ค. 2549

6245101-01

ประกาศคุณูปการ

รายงานสังเคราะห์โครงการวิจัยแม่บท เรื่อง “การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนและการสอนของครูแบบพึ่งพาตนเอง” นี้เป็นรายงานวิจัยปีที่ 1 ซึ่งสรุปรวมมาจากชุดโครงการย่อยสามโครงการคือ โครงการ “การพัฒนาโครงการครุศึกษาวิชาการและการประเมินแนวใหม่” “การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ” และ “การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน” ซึ่งเป็นหัวข้อวิจัยของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ในหัวข้อ “การวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้ของครูและนักเรียนให้รู้จักใช้การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ภายใต้ทิศทาง “การวิจัยที่นำประเทศไปสู่การพึ่งพาตนเอง” และ “แผนงานวิจัยวิธีการสร้างปัญญาให้กับทรัพยากรมนุษย์ทุกระดับ” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2545 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ” และรองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน” ที่มีส่วนช่วยเหลืออำนวยความสะดวก และมีส่วนร่วมในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณอนันต์ชนก วิจิตรนิเทศ ที่ช่วยเหลือในการตรวจสอบต้นฉบับ และอาจารย์จุลศักดิ์ สุขสบาย ที่ช่วยจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์จนสำเร็จ เรียบร้อย

รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์
ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วันที่ 7 สิงหาคม 2547

บทคัดย่อรายงานสังเคราะห์โครงการวิจัยแม่บท

เรื่อง

การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนและการสอนของครูแบบพึ่งพาตนเอง

(โครงการปีที่ 1)

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทร 0-2661-10000 ต่อ 5538 , 0-1615-7327

การสังเคราะห์การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสรุปผลโครงการวิจัยปีที่ 1 สามโครงการคือ 1. การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่ 2. การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัย และการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ และ 3. การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็ก และเยาวชน มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนและการสอนของครูแบบพึ่งพาตนเอง

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาจากสามโครงการ 1) เป็นครูผู้สอน จำนวน 40 คน และเป็นนักเรียน จำนวน 920 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2545 จำนวน 11 โรงเรียน เลือกมาด้วยวิธีการอาสาสมัคร 2) เป็นครูผู้สอน จำนวน 15 คน และเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 1-2 จำนวน 650 คน ของโรงเรียนอนุบาล จำนวน 4 โรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี และ 3) เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 2,337 คน เป็นบิดามารดา จำนวน 90 คน ครูอาจารย์ จำนวน 100 คน และสื่อมวลชนจำนวน 80 คน รวม 270 คน และเป็นครูอาจารย์ที่สอนระดับประถมศึกษาที่สมัครใจเข้ารับการอบรม จำนวน 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โครงการ 1. ประกอบด้วย ชุดฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน แผนการนิเทศ แบบสอบถาม ความคิดเห็น ทศนคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน และความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน และ แบบประเมินความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน พฤติกรรมการสอนของครู และการเรียนของนักเรียน โครงการ 2. ประกอบด้วย คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย แบบสอบถามการรับรู้ของครูต่อการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย แบบประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมและแนวทางปฏิบัติสำคัญ ขั้นตอนปฏิบัติการสอน ในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ประสพการณ์สำคัญที่เด็กได้รับจากการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย และผลงานของเด็ก และแบบสังเกตพฤติกรรมเด่นของเด็ก โครงการ 3. ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็ก ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา การจัดอบรมครูอาจารย์ในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

ขั้นพื้นฐาน ไปใช้พัฒนาเด็กระดับประถมศึกษา แบบสอบถาม ความรู้ ความเข้าใจของครู
อาจารย์ ในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาเด็กระดับประถม
ศึกษา

ผลการสังเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1. การเข้าร่วมโครงการครูนักวิจัยส่งผลให้ครูมีความคิดว่าโรงเรียนของตนสนับสนุน
ส่งเสริมการทำวิจัยในระดับมากที่สุด ความคิดเห็นของครูโดยรวมไม่แตกต่างจากก่อนเข้าร่วม
โครงการ มีความคิดความรู้สึกต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและบางข้อในทางที่ดีเพิ่มมาก
ขึ้นอย่างชัดเจน ครูมีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ครูมีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่
กับการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน มีความรู้ความสามารถในการเก็บ
รวบรวมข้อมูล การเขียนเค้าโครงการวิจัย การเขียนรายงานผลการวิจัย แต่ละขั้นตอน เพิ่มขึ้น
ขึ้นจากระดับน้อยเป็นระดับมากอย่างเด่นชัด ครูสามารถเขียนหัวข้อเค้าโครงวิจัยที่เป็น
ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีมาก ครูสามารถปฏิบัติการสอนขณะทำวิจัย สังเกต
จดบันทึกพฤติกรรมตนเอง บรรยาภาสในชั้นเรียนและพฤติกรรมนักเรียนได้ครอบคลุม
ตรงประเด็น ตรวจบันทึกผลงานนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำแผนการสอนเพื่อวิจัยได้ชัดเจน
เหมาะสมกับสาระที่สอน ใช้เทคนิคการเรียนการสอนเหมาะสมกับประเด็นที่สอน และนำผล
สังเกตบันทึกไปปรับปรุงการเรียนของนักเรียนและปรับปรุงการสอนของครู ครูสามารถเก็บ
รวบรวม วิเคราะห์ แปลผลข้อมูล และรายงานวิจัยอยู่ในระดับดี ทำงานวิจัยในภาพรวมมี
คุณภาพเหมาะสม แปลผลสรุปผลได้เหมาะสมชัดเจน เขียนเรียบเรียงแต่ละหัวข้อได้สอดคล้องกัน
ตลอดเล่มอย่างเหมาะสม ครูมีพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมเปลี่ยนแปลง
ไปเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพิ่มมากขึ้นอย่างเด่นชัด นักเรียนแสดงพฤติกรรมในการเรียนแบบ
แสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้นอย่างเด่นชัด และแสดงพฤติกรรมในการเรียนแต่ละด้าน
อยู่ในระดับมากซึ่งเพิ่มมากขึ้นอย่างเด่นชัด ได้รูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนที่ทำความรู้กับการ
เรียนการสอนที่เหมาะสม

2. การเข้าร่วมโครงการเด็กนักวิจัยส่งผลให้ ครูรับรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็ก
นักวิจัยในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ ครูทุกคนจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อที่หลากหลาย
ครูส่วนใหญ่มีวิธีปฏิบัติการที่สำคัญอยู่ในระดับมาก ครูมีวิธีจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยดังนี้
1) วางแผนจัดการเรียนรู้ 2) ให้เด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ และ 3) ประเมินผลการจัดการเรียนรู้
โดยสังเกตพฤติกรรม ประเมินพฤติกรรมและผลงานเด็ก เด็กมีทักษะการเรียนรู้ทุกด้านเปลี่ยน
แปลงเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน เด็กแสดงพฤติกรรมเด่นคือ ทักษะการสังเกต การสืบค้น การ
ค้นคว้าหาความรู้ ขอบค้นหาคำตอบ โดยภาพรวมเด็กได้รับประสบการณ์ที่สำคัญจากการเรียน
รู้ด้วยเทคนิคเด็กนักวิจัยอยู่ในระดับมาก และประสบการณ์สำคัญที่จัดอยู่ในอันดับแรก คือ เด็ก
ได้ทำกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด อย่างสนุกสนานและมีความสุข ผลงานของเด็กโดย
ภาพรวม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ผลงานของเด็กในสัปดาห์ที่ 6 อยู่ในระดับดีมาก รองลงมา

คือ ในสัปดาห์ที่ 4, 8 และ 2 ตามลำดับ ผลงานของเด็กส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นงานการวาดภาพ ด้วยสีเทียน

3. การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยระดับประถมศึกษา พบว่า เด็กมีคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานโดยรวม และด้านซื่อสัตย์ เสียสละ มีวินัย รับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร อุตสาหะ มีน้ำใจ สามัคคีและกตัญญูทุกเวที ของเด็กหญิงและเด็กชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและด้านวินัย รับผิดชอบ อุตสาหะ ของเด็กที่อยู่ในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชน มีความคิดเห็นว่าเด็กส่วนมาก ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ไม่วิริยะอุตสาหะ ตามลำดับ ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก คือ บิดามารดาไม่มีเวลาให้ บุตรธิดา ไม่ใกล้ชิดบุตรธิดา ไม่เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ไม่กล้าแนะนำอบรมสั่งสอนบุตรธิดา และไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากบิดามารดา สถาบันการศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างจริงจัง และไม่ได้รับเนื้อหาสาระที่ชัดเจนว่า ต้องการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมอะไรและอย่างไรตามลำดับ เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรม และการแสดงออกต่าง ๆ จากสื่อและการโฆษณา และกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมมีน้อยมาก ได้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับ ประถมศึกษา ประกอบด้วยการจัดระบบและบริหารรูปแบบการพัฒนา วิธีพัฒนา และขั้นตอน การพัฒนา คุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน การเข้ารับการอบรมส่งผลให้ ครูอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ และการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาเด็กเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The Report of Master Research Project Synthesis

on

The Development of Self-Reliant Students' Learning
and Teachers' Teaching Styles

(1st Year Phase)

Researcher

Associate Professor Dr Boonchird Pinyoanuntapong

Department of Educational Measurement and Research

Faculty of Education, Sri Nakharinwirot University

Abstract
The Report of Master Research Project Synthesis
on
The Development of Self-Reliant Students' Learning and Teachers' Teaching Styles
(1st Year Phase)
Researcher

Associate Professor Dr Boonchird Pinyoanatapong
Department of Educational Measurement and Research
Faculty of Education, Sri Nakharinwirot University
Sukhumwit 23, Watthana, Bangkok 10110, Thailand
Tel. 0-2661-1000 Ext. 5538, 0-1615-7327

This research synthesis is the progress report of 1st year phase of three projects: 'the Development of Teachers-Researchers and the New Assessment Approach Project', 'the Development of Children-Researchers and Child-centered Assessments Project', and 'the Study and Development of Morals and Ethics of Children and Youths Project'. The main objective of these projects is to investigate the development of self-reliant students' learning and teachers' teaching styles.

The sampled used in those three projects were 1) 40 voluntary teachers and 920 students of 11 primary schools in Wihandaeng District, Saraburi; 2) 15 teachers and 650 first and second year students of 4 kindergartens in Muang District of Ratchaburi, and 3) 2,337 year 4-6 students, 150 primary teachers who were voluntary to join the training, and other groups of 270 people comprising 90 parents, 100 teachers, and 80 mass media people.

The tools used in the study of first project were training packages for classroom action research, supervision plans; questionnaires on the opinions and attitudes of the teachers toward the classroom action research as well as their knowledge and understanding about action classroom research; and forms to evaluate teachers' abilities to carry out the classroom action research, teachers' teaching behaviors, and students' learning behaviors. Within the second project, the tools used comprised a guide of children-researchers learning management; a questionnaire on teachers' perceptions toward children-researchers learning; teachers' self-evaluation forms about activity characteristics, major practice guidelines, and teaching procedures for children-researchers learning; a form to evaluate students' learning skills, their important experience from children-researchers learning, and the students' works; and an observation form of students' prominent behaviors. For the third project, the tools used consisted of questionnaires about students' basic morals and ethics, on the opinions about problems and obstacles for developing those basic morals and ethics, models for developing basic morals and ethics for primary students, teacher training for the applications of basic moral and ethical development models into practice with primary students; a questionnaire about teachers' knowledge and understanding about the applications of these models into practice with primary students.

The results of synthesis can be concluded as follows.

1. The participation of teachers could make them agreed that their schools encourage them to carry out action classroom research at the highest level. The findings were in concordance with their opinions before the involvement. Teachers' attitudes toward classroom action research in general were increasingly positive with statistical significance. Their knowledge about classroom action research according to the National Education Act of B.E. 2542 (1999) was increased with statistical significance. Teachers' knowledge about classroom action research together with each step of learning and teaching was increased with statistical significance. Their

knowledge and understanding about data collection, research proposal design, and report writing for all steps of the research were increased from a low level to a high level with statistical significance. Their abilities to design their research proposals that encouraged learning and teaching were strongly evident at a very good level. Teachers could conduct their classes while carrying out the research. They observed their own behaviors and took notes of them. The classroom atmosphere and student behaviors were observed in all aspects. Student works were regularly checked and scored. The lesson plans were clearly designed for the research and suitable for the contents. Teaching techniques were utilized that were appropriate to the learning topics. The results from observation note were used to improve students' learning as well as teachers' teaching. The teachers could collect, analyze and interpret data, and also produce the research reports at a good level. The overall quality of their research was satisfactory. Their interpretations and summaries were clear and suitable. Their writings in each section were appropriate and smooth through the whole research. In general the behaviors of sampled teachers in the area of learning and teaching management were increasingly changed to be more learner-centered with statistical significance. Students' behaviors in self-reliant learning style were increased with statistical significance. Their behaviors in each area of learning were increased at the high level and with statistical significance. The procedures of classroom action research models done together with appropriate learning and teaching were received.

2. The participation of teachers in children-researchers project could make them accepted the children-researchers learning style more positively than before the involvement. All teachers organized the activities by using a variety of materials. Most teachers had important practice methods at the high level. Their arrangements of children-researchers learning were as follows: 1) designed the learning plans, 2) assigned the students to search and seek for knowledge, and 3) evaluated the learning outcomes by observing and evaluating students' behaviors and works. Students' learning skills were increased with statistical significance in all areas. The students' prominent behaviors were observation skill, knowledge seeking, and answer searching. The students generally gained the important experiences at the high level from their learning with children-researchers technique. The students' important experience that was rated at the first rank was that the students could participate activities according to their interests and aptitudes, and also with enjoyment and happiness. Their works in general were mostly at the good level while the works in week 6 were at the very good level. The other ranks were in week 4, 8 and 2 respectively. Most of their works involved drawings with crayons.

3. Regarding the study and development of Thai primary students' morals and ethics, it was found that students generally showed the basic morals and ethics. Their morals and ethics concerning honesty, devotion, discipline, responsibility, diligence, attempt, kindness, harmony, and gratefulness were different between girls and boy with statistical significance at the level of 0.1. The general morals and ethics of students in the northern, southern, central, and northeastern regions were different with statistical significance at the level of .05. The parents, teachers and mass media people agreed that most students lacked responsibility, patience, and diligence respectively. According to the problems and obstacles in developing students' morals and ethics, they were that parents had no time to look after their children, were not close to them, were not good models for them, did not provide them advice, and did not obtain co-operations and supports from parents. Schools did not seriously recognize the importance of the moral and ethical development. The contents for encouraging morals and ethics were not identified clearly for what and how they would be delivered. Students would imitate manners and other performances from media and advertisements. There was very little number of activities for moral and ethical development. The models for developing basic morals and ethics for primary

students were obtained. These models comprised the managements of system, methodology and procedure for the development of basic morals and ethics. The participation of teachers could increasingly promote their knowledge and understanding about the contents and the application of moral and ethical development models into practice for child development with statistical significance at the level of .05.

สารบัญ

	หน้า
ความสำคัญและที่มาของชุดโครงการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบความคิดและการเชื่อมโยงโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัย.....	12
วิธีดำเนินการวิจัย.....	13
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	13
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	17
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	28
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
ผลการสังเคราะห์รายงานวิจัย.....	29
ผลการพัฒนาโครงการครุณักวิจัยและการประเมินแนวใหม่	29
ผลการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ.....	33
ผลการศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน.....	36
อภิปรายผล.....	43
ข้อเสนอแนะ.....	61
บรรณานุกรม.....	63

สารบัญตาราง

หน้า

1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนและนักเรียน	14
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแต่ละระดับประถมศึกษาชายและหญิงจำแนกตามภูมิภาคที่เป็นภูมิลำเนา เขตการศึกษา และ จังหวัด	16

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 13

รายงานสังเคราะห์ชุดโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนและการสอนของครูแบบพึ่งพาตนเอง

ความสำคัญและที่มาของชุดโครงการวิจัย

การพัฒนาแบบยั่งยืนต้องเป็นการพัฒนาแบบ “บูรณาการ” เน้นการพัฒนาที่ “ตัวคน” ควบคู่ไปกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ ธรรมชาติ ลักษณะสังคมไทยที่ปรารถนาต้องเป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้แข่งขัน และร่วมมือเป็น มีสมรรถภาพ วินัย คุณธรรม คนมีความสุข” การศึกษาไทย ต้องมุ่งพัฒนาคนให้สมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจ และสังคม เป็นคนมีวินัยในตนเอง รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มุ่งให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การพัฒนาเพื่อให้ได้ลักษณะที่พึงปรารถนาดังกล่าวและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้แนวคิดในการพัฒนาระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาของไทยได้มีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงจากเดิมอย่างมาก ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2540 ด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2541-2544) และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งต่างให้ความสำคัญจำเป็นในการพัฒนา “คน” และ “คุณภาพของคน” แนวการพัฒนาจึงเน้น “คน” เป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา มุ่งให้ทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ โดยอาศัยการศึกษาเป็นกลไก สร้างรากฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ทิศทางในการปฏิรูปการศึกษา การเรียนรู้ที่ชัดเจนว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีหลักการตามมาตรา 22 ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่า “ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีสาระการเรียนรู้ ตามมาตรา 23 เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการให้เหมาะสมกับผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้ ตามมาตรา 24 ให้มีเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และ ความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลร่วมกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก

ความสะดวกให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้ รวมทั้งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่างๆ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และ ชุมชน มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาและสถานที่ หลากหลาย การประเมินการเรียนรู้ ตามมาตรา 26 ให้พิจารณาประเมินผู้เรียนจากพัฒนาการ ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่กันไปในกระบวนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับระดับและรูปแบบการศึกษา และนำผลการประเมินดังกล่าว มาใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อด้วยวิธีการหลากหลาย และเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ตามมาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ ผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา อันเป็นหนทางที่จะพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด เป็นคนเก่ง คนดี และ มีความสุข การพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องพัฒนาคน สังคม และประเทศไปสู่การพึ่งพาตนเอง ซึ่งพิจารณาจากแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 26 และมาตรา 30 ดังกล่าวชุดโครงการวิจัยครั้งนี้จึงสนใจ ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองของเด็กนักเรียนและการสอนครูแบบพึ่งพาตนเอง โดยใช้การแสวงหาความรู้ด้วยตัวตนเอง จากกระบวนการวิจัยและประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ รวมทั้ง การศึกษาและพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าสามารถนำแนวคิดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน การประเมินแนวใหม่ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และพัฒนา คุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน มาสู่การปฏิบัติ โดยการพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่ การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ และ การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อนำแนวคิดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน การประเมินแนวใหม่ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน มาสู่การปฏิบัติโดยสังเคราะห์จากชุดโครงการวิจัยปีที่ 1 มี 3 โครงการ คือ โครงการ “การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่” “การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ” และ “การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน” โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะของชุดโครงการวิจัยปีที่ 1 ดังนี้ ครูสามารถพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนมีผลงานวิจัย เกิดการเรียนรู้และเข้าใจนักเรียน และนักเรียนสามารถพัฒนาและปรับปรุงการเรียน มีผลงานวิจัยเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ของแต่ละชุดโครงการดังนี้

1. โครงการ “การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่” มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อ

1.1 ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็น ทักษะ และ ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการครูนักวิจัย

1.2 พัฒนาความสามารถด้านการวิจัยสำหรับครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการครูนักวิจัย

1.3 ศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูที่เป็นผลจากการเข้าร่วมโครงการครูนักวิจัย

1.4 ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นผลจากการเข้าร่วมโครงการครูนักวิจัย

1.5 นำเสนอรูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนที่ทำความคู่กับการเรียนการสอนที่เหมาะสม

2. โครงการ “การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ” มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อ

2.1 ศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้ของครูก่อนและหลังที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยโดยภาพรวมและจำแนกตามการรับรู้ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และ การปฏิบัติ การสอน ตลอดจนศึกษาผลของการปฏิบัติ การสอนของครูในด้านลักษณะกิจกรรม แนวทางปฏิบัติและ ขั้นตอนการดำเนินการสอนของครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

2.2 ศึกษาระดับทักษะการเรียนรู้ เปรียบเทียบความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ตลอดจนศึกษาผลการเรียนรู้ของเด็กในด้านการแสดงพฤติกรรมเด่น ประสิทธิภาพสำคัญ และผลงานของเด็กที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

3. โครงการ “การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน” มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อ

3.1 ศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา

3.2 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของบิดามารดา ครูอาจารย์ และ สื่อมวลชน

3.3 กำหนดรูปแบบในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา

3.4 จัดอบรมครูอาจารย์ในการนำรูปแบบ การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของแต่ละชุดโครงการวิจัยมีดังนี้

1.1 โครงการ “การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่”

ประชากร เป็นครูผู้สอนและนักเรียนในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำนวน 22 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่าง 2 ระดับ คือ

- ครู เป็นครูผู้สอนนักเรียนในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำนวน 40 คน กระจายอยู่ในโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 11 โรงเรียน ที่เลือกมาด้วยวิธีการอาสาสมัคร กลุ่มตัวอย่างครูที่เข้าโครงการครูนักวิจัย เรียกว่า ครูนักวิจัย

- นักเรียน เป็นนักเรียนในห้องเรียนที่ครูผู้สอนในกลุ่มตัวอย่างเลือกมาโดยพิจารณาจากห้องเรียนที่ครูเป็นครูประจำชั้น รวมทั้งหมด 40 ห้องเรียน จำนวน 920 คน

1.2 โครงการ “การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ”

ประชากร เป็นครูและนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ปีที่ 2 ของโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูและนักเรียนชั้นอนุบาลรวมทั้งสิ้น 665 คน

- ครู เป็นครูสอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ปีที่ 2 จำนวนทั้งหมด 15 คน
- นักเรียน เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวนทั้งหมด 650 คน ของโรงเรียนอนุบาลราชบุรี โรงเรียนวัดเขาวัง โรงเรียนอนุบาลเมืองราชบุรี และโรงเรียนวัดโสตาประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี

1.3 โครงการ “การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน” แบ่งกลุ่มการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม

ประชากร ประกอบด้วย

- ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 อายุ 9 – 12 ปี ในเขตการศึกษาที่ 1 – 12 ของจังหวัดต่างๆในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ประชากรที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา เป็นบิดามารดา ครู อาจารย์ และ สื่อมวลชน

- ประชากรที่เข้ารับการอบรมการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
ขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา เป็นครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนระดับประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน เป็นนักเรียน
ชายและหญิง ที่กำลังเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 อายุ 9 - 12 ปี จำนวน
2,337 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 1,181 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 1,156 คน ซึ่งได้
มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากรโดยมีเขตการศึกษาเป็นชั้น

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการ
พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษาเป็นบิดามารดา ครูอาจารย์
และสื่อมวลชน จำนวนกลุ่มละ 100 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 300 คน ที่สนใจในการให้ข้อมูล
เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา และจากผลการสอบถาม
ความคิดเห็นดังกล่าว ปรากฏว่า ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 270 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90
โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามดังกล่าว เป็นบิดามารดา จำนวน 90 คน ครูอาจารย์
จำนวน 100 คน และสื่อมวลชน จำนวน 80 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 270 คน

- กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
ขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษาเป็นครูอาจารย์ที่สอนระดับประถมศึกษาที่สมัครใจ
เข้ารับการอบรม จำนวน 150 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของแต่ละชุดโครงการวิจัย มีดังนี้

2.1 โครงการ “การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่”

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การฝึกอบรมร่วมนิเทศ

ตัวแปรตาม ได้แก่

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยในโรงเรียน
- ทักษะคิดต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน
- ความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน
- ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน
- พฤติกรรมการเรียนการสอนของครู
- พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

2.2 โครงการ “การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ”

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ตัวแปรตาม ได้แก่

- การรับรู้ของครูต่อการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- ทักษะการเรียนรู้ของเด็ก

2.3 โครงการ “การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน”

แบ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 3 กลุ่ม

- ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา ได้แก่

- เพศ
- ภูมิภาคที่เป็นภูมิลำเนา แบ่งเป็น ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- คุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

- ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูอาจารย์ บิดามารดา และ สื่อมวลชน ได้แก่

- ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน
- ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับบิดามารดา
- ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับครูอาจารย์และสถาบันการศึกษา
- ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน

- ตัวแปรที่ใช้ในการจัดอบรมครูอาจารย์ ในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา ได้แก่

■ โปรแกรมการอบรมการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาเด็กระดับประถมศึกษา

■ ความรู้ความเข้าใจของครูอาจารย์เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ครูที่เข้าร่วมโครงการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้ด้วยตนเองปีละ 1 เรื่อง และเมื่อขยายผลสู่โรงเรียนต่างๆ จะทำให้โรงเรียนมีผลงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนแบบพึ่งพาตนเอง นับเป็นการพัฒนาคนแบบยั่งยืน

2. ทำให้ครูมีสมรรถภาพในการพึ่งพาตนเองในการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นเด็กเป็นสำคัญ และกิจกรรมประเมินนักเรียนที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน โดยบูรณาการเทคนิคเด็กนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่ ตามแนวคิดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาสู่การปฏิบัติ

3. ทำให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองด้วยการได้ฝึกหัดค้นหาข้อมูล คิดค้นหาคำตอบ เกิดการเรียนรู้กระจ่างแจ้งด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างรากฐานในการเรียนรู้ขั้นสูง ตลอดจนนำไปใช้ในการเรียนรู้แบบต่อเนื่องตลอดชีวิต

4. ทำให้ได้รูปแบบและชุดฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การประเมินแนวใหม่
5. ทำให้ได้รูปแบบและชุดฝึกอบรมครูเกี่ยวกับเทคนิคเด็กนักวิจัย
6. ทำให้ทราบระดับผลสำเร็จในการนำแนวคิดในการพัฒนาด้านด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาสู่การปฏิบัติ
7. ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม ที่เหมาะสม
8. ครูผู้สอนในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศจะได้รับประโยชน์โดยตรงเพราะสามารถนำรูปแบบแนวทางการจัดการเรียนการสอน เทคนิค และเครื่องมือในการประเมิน มาใช้ในการเรียนการสอนนักเรียนในห้องเรียนของตนได้
9. เด็กนักเรียนทั่วประเทศจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงถ้าครูได้นำรูปแบบการเรียนการสอน เทคนิคและเครื่องมือการประเมินที่ได้จากการวิจัยค้นพบครั้งนี้ไปใช้ในโรงเรียน อันเป็นแนวทางสำคัญแก่เด็กนักเรียนที่จะได้รับการสนับสนุนและพัฒนาทั้งด้านความรู้และด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้เรียนรู้และพัฒนาด้านอารมณ์และจิตใจ ส่งผลให้ประเทศชาติได้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดี เก่ง มีความสุข ประเทศชาติมีสันติสุข ร่มเย็น และเจริญก้าวหน้าต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การฝึกอบรมร่วมนิเทศ หมายถึง การจัดระบบการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน แก่ครูผู้สอน โดยดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ นำเสนอสาระเนื้อหาการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างย่อ ให้ลงมือฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จำลอง และให้เขียนเค้าโครงการวิจัย จากนั้นให้ครูผู้สอนในกลุ่มตัวอย่างเริ่มดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนที่ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน โดยมีการนิเทศติดตามการทำงานของครูผู้สอนเป็นระยะทั้งทางตรง และการนิเทศไปรษณีย์
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยในโรงเรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของครูผู้สอนที่แสดงออกต่อบรรยากาศในการทำวิจัยที่โรงเรียนได้กระตุ้นด้วยการชี้แจงเกี่ยวกับการทำวิจัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การเชิญชวนให้ทำวิจัยในชั้นเรียน การสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนการนำตัวอย่างการวิจัยจากที่อื่นมาเผยแพร่ แนะนำให้ทำ
3. ทศนคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และ แนวโน้มในการปฏิบัติของครูผู้สอนที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

4. ความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนปฏิบัติการสอนวิจัย ขั้นรวบรวม-วิเคราะห์-แปลสรุป-รายงานผล ขั้นเผยแพร่ค้นคว้าต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล การเขียนเค้าโครงการวิจัย และการเขียนรายงานผลการวิจัย

5. ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนของการเขียนเค้าโครงการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การแปลผล การสรุปผล การเผยแพร่ค้นคว้าต่อ และการเขียนรายงานผลการวิจัย

6. พฤติกรรมการเรียนการสอนของครู หมายถึง กิริยาอาการแสดงออกของครูในขณะสอนระหว่างดำเนินการทดลองวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้วัดจากการจดบันทึกพฤติกรรมตนเอง

7. พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน หมายถึง สีลาหรือรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนในขณะสอนระหว่างดำเนินการทดลองวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้วัดจากการจดบันทึกของครูและแบบประเมินสีลาการเรียนรู้ของนักเรียน

8. ครูปฐมวัย หมายถึง ครูประจำชั้นที่สอนนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ปีที่ 2 จำนวน 15 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอนุบาลราชบุรี โรงเรียนวัดเขาวัง โรงเรียนอนุบาลเมืองราชบุรี และโรงเรียนวัดโสตาประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี

9. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 4 - 6 ปี ซึ่งเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอนุบาลราชบุรี โรงเรียนวัดเขาวัง โรงเรียนอนุบาลเมืองราชบุรี และโรงเรียนวัดโสตาประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี

10. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยการผสมผสานวิธีการสอนของครู และการเรียนเรียนรู้ของเด็ก การใช้การประเมินแนวใหม่และการแนะแนวในชั้นเรียนให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวกันในชั้นเรียน โดยเน้นให้เด็กมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ด้วยการให้เด็กได้ลงมือศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ ค้นพบความจริงตามความสนใจอยากรู้ อยากเห็นและความถนัดของตน มีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะศึกษาค้นคว้าอย่างไร มากน้อยเพียงใด จากแหล่งใด วิธีการอย่างไร ลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้า จดบันทึก ลงสรุป จัดทำผลงานความรู้และนำเสนอ สืบค้น และแสวงหาความรู้ต่อไป ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน ดำเนินการตามลำดับดังนี้

- ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ หมายถึง ขั้นการวางแผนการสอนที่ครูใช้หลักการจัดโดยยึดความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ ในการเลือกหัวข้อเรื่องการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้วางแผน จัดกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยง บูรณาการประสบการณ์ สาระ

การเรียนรู้ การจัดกิจกรรม และการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ ให้มีความสัมพันธ์กลมกลืนเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้นอย่างลึกซึ้ง

- **ขั้นเด็กค้นคว้าวิจยหาความรู้** หมายถึง ขั้นการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยมีกระบวนการดังนี้ ครูกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวเด็ก จากนั้นพาเด็กศึกษาแหล่งเรียนรู้ให้เด็กเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ โดยการเลือกหัวข้อการเลือกข้อที่จะศึกษา ครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กเลือกเรื่องที่จะศึกษาตามความสนใจของเด็ก พร้อมทั้งทำแผนที่ความคิด ให้เด็กศึกษาค้นคว้า ขีดเขียน จดบันทึกเรื่องที่เรียนรู้ จัดกิจกรรมให้เด็กศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และ ให้เด็กสรุปจัดทำผลงานความรู้และให้เด็กนำเสนอ สืบค้นและแสวงหาความรู้ใหม่

- **การประเมินผล** หมายถึง ขั้นตอนที่ครูใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุย การจดบันทึก เพื่อทำการประเมินพัฒนาการเด็กทักษะการเรียนรู้และผลงานของเด็ก โดยใช้เทคนิคการประเมินที่หลากหลาย ได้แก่ การทดสอบ การประเมินสร้างความรู้จากนักเรียน การประเมินด้วยการพูดคุย การประเมินด้วยการสังเกต การประเมินสภาพจริงและพอดโฟลิโอ

11. **การรับรู้ของครูต่อการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย** หมายถึง การรับรู้ของครูต่อการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย แยกการรับรู้เป็น 3 ด้าน คือ การรับรู้ด้านความรู้ของครู ความรู้สึกของครูในการจัดการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติของครู ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ของครูในด้านลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้ วิธีปฏิบัติที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ และผลของวิธีการจัดการเรียนรู้

12. **ทักษะการเรียนรู้ของเด็กจากการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย** หมายถึง ความสามารถของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย โดยจำแนกออกเป็นทักษะในด้านต่างๆ ดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ มนุษย์สัมพันธ์ การสื่อความหมาย ความมีวินัย ทักษะการสังเกต ผู้นำ กระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ตลอดจนการเรียนรู้ของเด็ก ในด้านการแสดงการแสดงผลพฤติกรรมเด่น ประสบการณ์สำคัญ และผลงานของเด็กขณะเรียนรู้

13. **คุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา** หมายถึง สภาพคุณงามความดีและธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับเด็กระดับประถมศึกษาประกอบด้วย เรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม ความประพฤติที่ดีที่ชอบ ความประพฤติอันพึงประสงค์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และ ต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองต่อตนเอง ต่อ ผู้อื่น และ ต่อสังคม ได้แก่ คุณธรรมและจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความอดสาเห ความมีน้ำใจ ความสามัคคี และความกตัญญูกตเวที ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- **ความซื่อสัตย์** หมายถึง การประพฤติชอบและจริงใจ ประพฤติปฏิบัติตามข้อตกลง กติกาหรือสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองและผู้อื่น พูดแต่ความจริง ไม่พูดปด ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง และ ไม่เอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน
- **ความเสียสละ** หมายถึง การสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือและหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม โดยการสละกำลังกาย ทรัพย์สิ่งของ สติปัญญา เวลาและความสุขสบายส่วนตัว
- **ความมีวินัย** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบแบบแผน และข้อบังคับ สามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม โดยการพลิตธิของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของสังคม ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง รู้ว่าสิ่งใดดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยง สามารถคิด ตัดสินใจ และเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสมไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคมและไม่ขัดกับสิทธิของผู้อื่น
- **ความรับผิดชอบ** หมายถึง การแสดงออกถึงการรับผิดชอบในการกระทำของตนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ยอมรับผลของการกระทำของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือไม่ดี ไม่ว่าจะกระทำถูกหรือผิด ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น รู้จักไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนว่าสิ่งที่ตนกระทำลงไปนั้น จะมีผลดีหรือผลเสียอย่างไร และจะเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่ก่อให้เกิดผลดีเท่านั้น ตลอดทั้งพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
- **ความขยันหมั่นเพียร** หมายถึง ความพยายามอย่างแข็งขัน สม่ำเสมอ ไม่ปล่อยปะละเลย ไม่เกียจคร้าน ไม่ยอมแพ้อุปสรรคที่เกิดขึ้นและมุ่งปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้สำเร็จ
- **ความอดสาหะ** หมายถึง ความมุ่งมั่น บากบั่น อดทน เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งใจตามที่ปรารถนา โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากตนเองหรือจากบริบทที่แวดล้อม
- **ความมีน้ำใจ** หมายถึง การแสดงออกด้วยใจจริงถึงความเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัว โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยช่วยในสิ่งที่ถูกต้องและกระทำตามความสามารถที่ตนมีอยู่และรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ตลอดทั้งรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- **ความสามัคคี** หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองดองกัน เป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมสำคัญที่แสดงออกประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ
- **ความกตัญญูกตเวที** หมายถึง การแสดงออกของการรู้คุณคนและสนองคุณคน โดยรู้สำนึกในบุญคุณและตอบแทนผู้มีพระคุณ และ สิ่งอื่นที่มีบุญคุณ ไม่ลบหลู่ ไม่ทอดทิ้ง และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ ตลอดทั้งไม่ปฏิบัติตนให้เป็นທີ່เสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล

14. ความคิดเห็นของครูอาจารย์ บิดามารดา และ สื่อมวลชน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา หมายถึง การแสดงออกถึงความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นเรื่องราวที่ต้องพิจารณาแก้ไขในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ครูอาจารย์ บิดามารดา และ สื่อมวลชน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา

15. รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา หมายถึง แบบแผนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานซึ่งได้แก่ คุณธรรมและจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความอดสาเห ความมีน้ำใจ ความสามัคคี และความกตัญญูกตเวที ให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 มิติ ดังนี้

- มิติ 1 การจัดระบบและบริหารรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- มิติ 2 วิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- มิติ 3 ขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

16. โปรแกรมการอบรมครูอาจารย์ในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา หมายถึง แผนหรือเค้าโครงที่กำหนดเพื่อแนะนำชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมการอบรมได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย

- ความเป็นมาและความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- องค์ประกอบของคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- การประเมินคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การจัดระบบ และ

บริหารรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน วิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

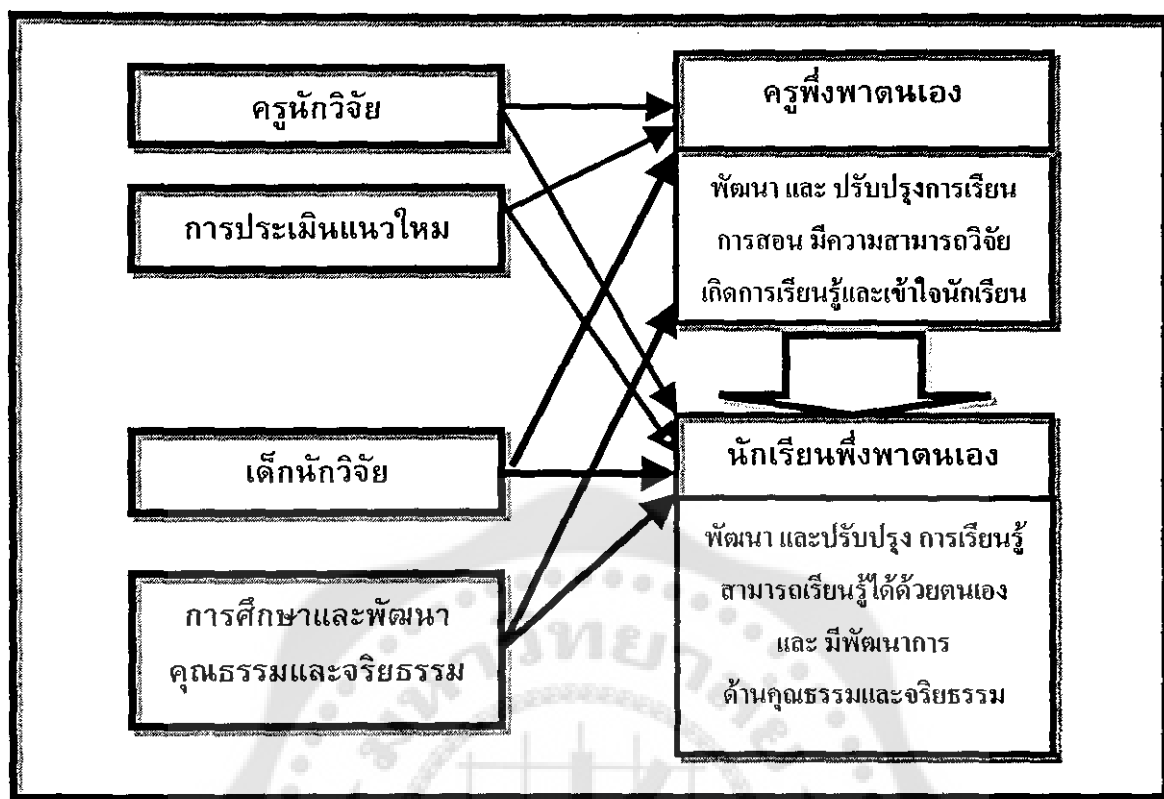
- ตัวอย่างการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

17. ครูพึ่งพาตนเอง หมายถึง ครูสามารถพัฒนาและปรับปรุงตนเองในด้านการเรียนการสอน มีความสามารถในการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนและแก้ไขปรับปรุงการสอนของครู ตลอดจนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจนักเรียน

18. นักเรียนพึ่งพาตนเอง หมายถึง นักเรียนสามารถพัฒนาและปรับปรุงตนเองในด้านการเรียนการเรียนรู้ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองและมีพัฒนาการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

กรอบความคิดและการเชื่อมโยงโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัย

ชุดโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนและการสอนของครูแบบพึ่งพาตนเอง เป็นการนำแนวคิดในการพัฒนา “คน” และ “คุณภาพของคน” ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง หรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา มุ่งให้ทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ โดยอาศัยการศึกษาเป็นกลไกการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขมีหลักการว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ และ “ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีสาระการเรียนรู้เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการให้เหมาะสมกับผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้ ให้มีเนื้อหาสาระและ กิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และ ความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างสมดุลร่วมกัน รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้ รวมทั้งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่างๆ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและสถานที่หลากหลาย การประเมินการเรียนรู้ให้พิจารณาประเมินผู้เรียนจากพัฒนาการ ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่กันไปในกระบวนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับระดับและรูปแบบการศึกษา และนำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อด้วยวิธีการหลากหลาย และเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ ผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา อันเป็นหนทางที่จะพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด เป็นคน ดี คนเก่ง และ มีความสุข ซึ่งสามารถกำหนดกรอบแนวคิดดังแสดงในภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในแต่ละชุดโครงการวิจัยมีวิธีดำเนินการศึกษาตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ของแต่ละชุดโครงการวิจัย มีดังนี้

1.1 โครงการ “การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่”

ประชากร เป็นครูผู้สอน และนักเรียนในโรงเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่การศึกษา 2545 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วยครูผู้สอนทั้งหมด 238 คน และนักเรียนทั้งหมด 5,118 คน จากโรงเรียน 22 โรง

กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นครูผู้สอนและนักเรียน ดังนี้

-**ครูผู้สอน** กลุ่มตัวอย่างชุดนี้เป็นครูผู้สอนนักเรียนในโรงเรียนชั้นประถมศึกษา ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอวิหารแดง จังหวัด สระบุรี จำนวน 40 คน กระจายอยู่ในโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 11 โรงเรียน ที่เลือกมาด้วยวิธีการอาสาสมัคร กลุ่มตัวอย่างครูที่เข้าโครงการครุณักวิจัย เรียกว่า ครุณักวิจัย

-**นักเรียน** กลุ่มตัวอย่างชุดนี้เป็นนักเรียนในห้องเรียนที่ครูผู้สอนในกลุ่มตัวอย่างเลือกมา โดยพิจารณาจากห้องเรียนที่ครูเป็นครูประจำชั้น รวมทั้งหมด 40 ห้องเรียน จำนวน 920 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือกับสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ออกหนังสือเชิญชวนครูผู้สอนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ การพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยส่งผ่านไปยังครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดการประถมศึกษาทุกโรงในเขตอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ขั้นที่ 2 ครูผู้สอนที่สนใจเข้าร่วมโครงการวิจัยกรอกใบสมัครเข้าร่วมโครงการโดยส่งผ่านผู้บริหารโรงเรียนมายังสำนักงานการประถมศึกษา ทั้งหมดจำนวน 45 คน

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยและศึกษานิเทศก์ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน โดยพิจารณาจากเหตุผลและลำดับที่ก่อนหลังในการสมัครไว้จำนวน 40 คน

ขั้นที่ 4 ให้ครูผู้สอนคัดเลือกนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยเลือกนักเรียนห้องที่ครูผู้นั้นเป็นครูประจำชั้นได้นักเรียนรวมทั้งหมด 40 ห้องเรียน จำนวน 920 คน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนและนักเรียน

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนตัวอย่าง	
	ครูผู้สอน	นักเรียน
1. โรงเรียน ชุมชนวัดคลองไทรฯ	3	106
2. โรงเรียน วัดหนองไทร	1	14
3. โรงเรียน บ้านบางกง	2	25
4. โรงเรียน วัดสร้างบุญ	5	78
5. โรงเรียน วัดหนองโพธิ์	9	265
6. โรงเรียน วัดสหกรณ์รังสรรค์	3	58
7. โรงเรียน บ้านราษฎร์เจริญ	1	20
8. โรงเรียน วัดหนองตาบุญ	1	27
9. โรงเรียน วัดบ้านดอน	7	145
10. โรงเรียน วัดโคกกระต่าย	4	62
11. โรงเรียน อนุบาลวิหารแดง	4	120
รวมทั้งหมด	40 คน	920 คน

1.2 โครงการ “การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ”

ประชากร เป็นครูและนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ปีที่ 2 ของโรงเรียนอนุบาล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูและนักเรียนชั้นอนุบาลรวมทั้งสิ้น 665 คน

- ครู เป็นครูสอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ปีที่ 2 จำนวน ทั้งหมด 15 คน

- นักเรียน เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ปีที่ 2 จำนวนทั้งหมด 650 คน

ของโรงเรียนอนุบาลราชบุรี โรงเรียนวัดเขาวัง โรงเรียนอนุบาลเมืองราชบุรี และ โรงเรียน
วัดโสตาประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี

การเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สืบหาและเสาะหาโรงเรียน เพื่อกำหนดเป็นโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง โดยทำ
การเลือกโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองและชานเมือง กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนแบบเจาะจง
โดยเลือกโรงเรียนในจังหวัดราชบุรี กำหนดครูและนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างในระดับอนุบาล ได้
กลุ่มตัวอย่างเป็นครูชั้นอนุบาลรวม 15 คน และนักเรียนจำนวน 650 คน ของโรงเรียนในจังหวัด
ราชบุรี

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งเป็นหนังสือราชการ
ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดราชบุรี เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้วิจัยนำโครงการพัฒนาเด็กนักวิจัย อบรมให้กับครูระดับ
อนุบาลในจังหวัดราชบุรี เพื่อให้ครูได้ทดลองใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยกับเด็กอนุบาล
ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

1.3 โครงการ “การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน” แบ่ง
กลุ่มการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม

ประชากร ประกอบด้วย

- ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน เป็นนักเรียนชาย
และหญิงที่กำลังเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 อายุ 9 – 12 ปี ในเขตการศึกษา
ที่ 1 – 12 ของจังหวัดต่างๆในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ประชากรที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการ
พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษาเป็น บิดามารดา ครู
อาจารย์ และ สื่อมวลชน

- ประชากรที่เข้ารับการอบรมการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
ขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา เป็นครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนระดับประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 อายุ 9 - 12 ปี จำนวน 2,337 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 1,181 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 1,156 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากรโดยมีเขตการศึกษาเป็นชั้น ข้อมูลแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กระดับประถมศึกษาชายและหญิงจำแนกตามภูมิภาคที่เป็นภูมิลำเนา เขตการศึกษา และ จังหวัด

ภูมิภาค ที่เป็นภูมิลำเนา	เขต การศึกษา	จังหวัด	จำนวน			ร้อยละ
			ชาย	หญิง	รวม	
<u>ภาคเหนือ</u>	7	พิษณุโลก	82	78	160	6.85
	8	เชียงราย	70	70	140	5.99
	รวม		152	148	300	12.84
<u>ภาคใต้</u>	2	ปัตตานี	135	132	267	11.42
	3	สุราษฎร์ธานี	120	140	260	11.13
	4	ตรัง	152	118	270	11.55
	รวม		407	390	797	34.10
<u>ภาคกลาง</u>	1	นนทบุรี	98	94	192	8.21
	5	ราชบุรี	93	97	190	8.13
	6	อ่างทอง	85	95	180	7.70
	12	ฉะเชิงเทรา	106	94	200	8.56
	รวม		382	380	762	32.60
<u>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>	9	ขอนแก่น	70	80	150	6.42
	10	กาฬสินธุ์	83	77	160	6.85
	11	นครราชสีมา	87	81	168	7.19
	รวม		240	238	478	20.45
รวมทั้งสิ้น			1181	1156	2337	100.00

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษาเป็นบิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชน จำนวนกลุ่มละ 100 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 300 คน ที่สนใจในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ คุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษาและจากผลการสอบถาม

ความคิดเห็น ดังกล่าว ปรากฏว่า ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 270 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามดังกล่าว เป็นบิดามารดา จำนวน 90 คน ครูอาจารย์ จำนวน 100 คน และ สื่อมวลชน จำนวน 80 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 270

- กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษาเป็นครูอาจารย์ที่สอนระดับประถมศึกษาที่สมัครใจ เข้ารับการอบรม จำนวน 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของแต่ละชุดโครงการวิจัยมีดังนี้

2.1 โครงการ “การพัฒนาโครงการครุฑนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่”

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชุดนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชุด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ากับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

1) ชุดฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นเอกสารความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนจำนวน 15 หน้า ประกอบด้วยหัวข้อในการฝึกอบรม คือ

- เหตุผลและความจำเป็นในการทำวิจัยในชั้นเรียน
- โครงการครุฑนักวิจัยคืออะไร
- ลักษณะสำคัญของเทคนิคครุฑนักวิจัย
- การทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยเทคนิคครุฑนักวิจัย

2) แผนการนิเทศ มี 2 รูปแบบ คือ

- แผนการนิเทศตรง เป็นการนิเทศภายนอกที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 3 คน ไปนิเทศแนะนำ และ ติดตามการทำวิจัยของครูผู้สอนในกลุ่มตัวอย่างในช่วงของการทำวิจัย

- แผนการนิเทศด้วยการสื่อสารทางโทรศัพท์ เป็นการนิเทศด้วยการการพูดคุยสื่อสารทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ ที่ผู้วิจัยให้คำแนะนำผ่านศึกษานิเทศก์ ในกรณีที่มีข้อซักถามเร่งด่วนที่ต้องการทราบทันที

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามความคิดเห็น ทศนคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนและความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นแบบสอบถามที่นำไปสอบถามครูผู้สอนในกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของครู

ตอนที่ 2 สอบถามความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนที่

ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน โดยให้ครูประเมินตนเอง แบบประเมินค่าจัดอันดับ ประกอบด้วย

- ความคิดเห็น และทัศนคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน
- ความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2) แบบประเมินความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน แบบประเมินชุดนี้เป็นแบบประเมินความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินโดยรวมจากการสังเกตการทำงานวิจัยของครูผู้สอนและประเมินจากผลงานวิจัยของครูที่เสร็จสมบูรณ์

3) แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูจากผลการทำวิจัยในชั้นเรียน แบบประเมินชุดนี้ ประกอบด้วย แบบวัด 2 ชุด คือ

- แบบบันทึกตนเองของครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นแบบบันทึกปลายเปิด ที่ให้ครูเขียนบันทึกตนเองเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียน การสอนเป็นรายคาบ โดยเน้นกิจกรรมการดำเนินการเรียนการสอนของครู
- แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนของครู เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปฏิบัติการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยให้ครูประเมินตนเองทั้งในภาพรวมและปฏิบัติการสอนแบบต่างๆ

4) แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียน แบบประเมินชุดนี้ ประกอบด้วย แบบวัด 2 ชุด คือ

- แบบบันทึกบรรยากาศการเรียนการสอน เป็นแบบบันทึกปลายเปิด ที่ให้ครูเขียนบันทึกเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นรายคาบ เน้นพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนใช้ร่วมกับแบบบันทึกตนเองของครู
- แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของนักเรียนอันเป็นผลมาจากการเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยให้ครูสังเกตและประเมินในภาพรวมว่านักเรียนมีลีลาการเรียนรู้แบบต่างๆ อย่างไรบ้าง

2.2 โครงการ “การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ”

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

- แบบสอบถามการรับรู้ของครู ต่อการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- แบบประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมต่างๆ ที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- แบบประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่สำคัญของครูขณะใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

- แบบประเมินขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติการสอนของครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จากการนิเทศด้วยจดหมายไปรษณีย์

- แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็ก

- แบบสังเกตพฤติกรรมเด่นของเด็ก

- แบบประเมินประสบการณ์สำคัญที่เด็กได้รับจากการจัดการเรียนรู้

- แบบเด็กนักวิจัย

- แบบประเมินผลงานของเด็ก

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ขั้นตอนการสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มีดังนี้

1.1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยขึ้น ให้เป็นวิธีการสอนที่ผสมผสานวิธีการสอนการเรียนรู้ การแนะแนวและการประเมิน ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในการนำไปสอนในชั้นเรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

1.2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ ที่ใช้สอนเด็กปฐมวัย รวมทั้งรูปแบบการสอนวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.3) สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการสอนเด็ก ได้แก่ ปรัชญาทางการศึกษาต่างๆ เช่น ปรัชญาพิพัฒน์นิยม(Progressivism) ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ (Buddhistic Philosophy of Education) ทฤษฎีด้านวุฒิภาวะนิยมของกิเซลล์ (Gesell) ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของอีแวน(Evans) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา การสอนแบบคอนสตรัคติวิสต์ (การสอนแบบสร้างสรรค์)การสอนแบบมอนเตสซอรี การสอนแบบวอลดอร์ฟ การสอนแบบภาษาธรรมชาติ การสอนแบบไฮ/สโคป การสอนแบบโยแมงมูม การสอนแบบโครงการ การสอนแบบพหุปัญญา และ รูปแบบที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการสอนต่างๆ สำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งเทคนิคการสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมและกำหนดเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

1.4) สังเกตรูปแบบการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอนของครูปฐมวัย จากครูจำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่ครูจะสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานการประถมศึกษาและ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

1.5) นำข้อมูลที่ได้ศึกษาจากข้อ 1 – 4 ดังกล่าวข้างต้นมาสังเคราะห์และจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยขึ้น เพื่อใช้ในการอบรมครูในกลุ่มตัวอย่าง ได้นำวิธีการสอนแบบนี้ไปใช้เป็นวิธีจัดการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการสอนดังกล่าวเป็นวิธีการผสมผสานการสอน

การเรียนรู้ การประเมิน และการแนะแนว ให้ควบคู่กลมกลืน เป็นกระบวนการเดียวกันในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ คู่มือนี้ประกอบไปด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล ความหมาย ลักษณะการสอน กระบวนการสอน ลักษณะกิจกรรม บทบาทครู ในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผลการเรียนรู้ของเด็กนักวิจัย ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ตัวอย่างการจัดกระบวนการเรียนรู้ในงานสำหรับปฏิบัติการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครูและเด็กในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาเด็กนักวิจัย ประกอบด้วย

- แบบสอบถามการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- แบบประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- แบบประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- แบบประเมินผลของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จากการนิเทศด้วยจดหมายไปรษณีย์
- แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็ก จากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- แบบสังเกตพฤติกรรมเด่นของเด็กขณะที่เรียนรู้
- แบบสังเกตประสบการณ์สำคัญขณะเรียนรู้
- แบบประเมินผลงานของเด็กขณะเรียนรู้

1.6) จัดพิมพ์คู่มือให้เรียบร้อยและจัดประชุมกลุ่มย่อย ประกอบด้วย ศึกษา นิเทศกึ่งดูแลด้านการศึกษาปฐมวัย 1 คน และครูที่ทำการสอนในระดับปฐมวัย 2 คน รวมทั้งหมด 3 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่สามารถนำไปใช้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

1.7) ปรับปรุงคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยให้เหมาะสม นำไปใช้โดยปรับขั้นตอนการสอนให้มีขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อน เป็นขั้นตอนที่เหมาะสมสำหรับครูที่สอนเด็กจำนวนมาก นำไปใช้ได้สะดวกและเป็นผลต่อเด็ก นอกจากนั้นปรับภาษาให้ง่ายขึ้นเพื่อครูได้อ่านและสามารถนำไปใช้ได้ ไม่เกิดความสับสน และได้นำไปทดลองใช้กับครูซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 คน จากนั้นจัดพิมพ์คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการอบรมครูในโครงการพัฒนาการเด็กนักวิจัย และเพื่อให้ครูได้ศึกษาเป็นแนวทางในการนำไปใช้สอนเด็กให้เกิดการเรียนรู้ต่อไป

1.8)นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการดังนี้ จัดการอบรมครูจำนวน 15 คน เพื่อให้มีความเข้าใจสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จากนั้นให้ครูนำวิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปใช้ทดลองสอน ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ และมีการนิเทศติดตามผล โดยใช้การนิเทศทั้งการใช้จดหมายไปรษณีย์และใช้นิเทศแบบลงพื้นที่ รวมทั้งใช้แบบประเมินดังกล่าวแล้วข้างต้น

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัด มีดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อกระทงความจากผลงานวิจัยและเครื่องมือวัดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งศึกษาเอกสาร แบบประเมินแบบสังเกต และ แบบสัมภาษณ์ จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

2. สร้างเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย โดยลักษณะของเครื่องมือวัดมีดังนี้

2.1 แบบสอบถามการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเป็นแบบสอบถามที่นำไปใช้วัดทั้งก่อนและหลังดำเนินการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครู จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดการรับรู้ของครูต่อการจัดการเรียนรู้แบบเด็ก

นักวิจัย จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วย

- ด้านความรู้	10 ข้อ
- ด้านความรู้สึก	20 ข้อ
- ด้านการปฏิบัติ	10 ข้อ

2.2 แบบประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เป็นแบบตรวจสอบรายการ ให้ครูประเมินตนเองเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมของครู ระหว่างจัดการเรียนรู้ โดยให้ครูประเมินตนเองทุกช่วงสัปดาห์ที่ 2, 4, 6, และ 8 ประกอบด้วยข้อกระทงหรือรายการ ประเมินจำนวน 12 ข้อ

2.3 แบบประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเป็นแบบตรวจสอบรายการให้ครูประเมินตนเองเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่สำคัญ ระหว่างการทดลองด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย โดยทำการประเมินตนเองทุกช่วงสัปดาห์ที่ 2, 4, 6, และ 8 ประกอบด้วยข้อกระทงหรือรายการ จำนวน 10 ข้อ

2.4 แบบประเมินผลของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จากการนิเทศด้วยจดหมายไปรษณีย์ เป็นแบบสอบถามติดตามประเมินผลการสอนของครูด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ตลอดช่วงระยะเวลาการทดลอง รวม 8 สัปดาห์ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ครูตอบรวมทั้งหมด 7 ฉบับ ดังนี้

- จดหมายนิเทศฉบับที่ 1 : ติดตามผลการอบรม
จดหมายนิเทศฉบับที่ 2 : การเขียนแผนโครงการ
จดหมายนิเทศฉบับที่ 3 : การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
จดหมายนิเทศฉบับที่ 4 : กิจกรรมที่สำคัญในโครงการ
จดหมายนิเทศฉบับที่ 5 : การสังเกตพฤติกรรมเด็กนักวิจัย
จดหมายนิเทศฉบับที่ 6 : บทบาทครู เด็ก และ ผู้ปกครอง
จดหมายนิเทศฉบับที่ 7 : การสรุปห้วงข้อการเรียนรู้ของเด็กจากการ
เรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

2.5 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็ก จากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เป็นแบบประเมินที่ให้ครูประเมินจากการสังเกตเด็กเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อความหมาย ด้านความมีวินัย ด้านทักษะการสังเกต และด้านผู้นำ โดยทำการประเมินเด็กทุกช่วงสัปดาห์ที่ 2, 4, 6, และ 8 ประกอบด้วยข้อกระทงหรือรายการจำนวน 8 ข้อ

2.6 แบบสังเกตพฤติกรรมเด่นของเด็กขณะที่เรียนรู้ เป็นแบบสังเกตที่ให้ครูสังเกตพฤติกรรมเด่นของเด็ก ในแต่ละสัปดาห์ตลอดช่วงการทดลอง โดยครูทำการสังเกตพฤติกรรม แล้วจดบันทึกพฤติกรรมเด่น ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 – 8

2.7 แบบประเมินประสบการณ์สำคัญขณะเรียนรู้ เป็นแบบประเมินค่าสามระดับที่ให้ครูสังเกตประเมินเด็กมีประสบการณ์ขณะทำกิจกรรมเด็กนักวิจัย ระหว่างการเรียนรู้โดยครูทำการสังเกตประเมินเด็กทุกช่วงสัปดาห์ที่ 2, 4, 6, และ 8 ประกอบด้วยข้อกระทงหรือรายการ จำนวน 9 ข้อ

2.8 แบบประเมินผลงานของเด็กขณะเรียนรู้ เป็นแบบประเมินผลงานโดยรวมที่ครูบันทึกผลงานของเด็ก เกี่ยวกับลักษณะผลงานและจำนวนชิ้นงานของเด็ก โดยทำการบันทึกทุกช่วงสัปดาห์ที่ 2, 4, 6, และ 8 ส่วนจำนวนชิ้นงานเป็นการเจนนับและจดบันทึกจำนวนชิ้นงานในแต่ละเรื่อง

3. สำหรับแบบประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย แบบประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย แบบประเมินผลของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จากการนิเทศด้วยจดหมายไปรษณีย์ แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็ก จากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย แบบสังเกตพฤติกรรมเด่นของเด็กขณะที่เรียนรู้ และแบบสังเกตประสบการณ์สำคัญขณะเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดการอบรมการใช้คู่มือจากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยแล้ว ได้ให้ครูในกลุ่ม

ตัวอย่างได้ศึกษาและทดลองใช้เพื่อหาความสอดคล้องร่วมกันกับผู้วิจัยซึ่งได้ค่าความสอดคล้องสูง

2.3 โครงการ “การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน”

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมด้านต่างๆ 9 ด้าน คือ คุณธรรมและ จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความอดุสาหะ ความมีน้ำใจ ความสามัคคี และ ความกตัญญูทุกเวลาที่ ภายหลังการสร้างแบบสอบถามดังกล่าว ผู้วิจัยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบรายละเอียดและความถูกต้องเชิงเนื้อหาของคุณธรรมและจริยธรรมด้านต่างๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้และได้นำไปทดลองใช้กับเด็กระดับประถมศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามดังกล่าวไปวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมของคุณธรรมและจริยธรรม(Corrected Item-Total Correlation) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .2075 – .4777 และตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงภายใน โดยหาค่า Internal Consistency Coefficient ของคุณธรรมและจริยธรรมแต่ละด้านของแบบสอบถามคุณธรรมและจริยธรรมโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค(Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.8502 – 0.8642 นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณธรรมและจริยธรรมดังกล่าวโดยการสอบซ้ำ ระยะเวลาของการสอบครั้งแรกและครั้งหลังห่างกัน 1 เดือน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8567

2) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และ อุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้บิดามารดา ครูอาจารย์ และ สื่อมวลชน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา

3) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษาผู้วิจัยสร้างรูปแบบโดยประมวลจาก

3.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษาของการวิจัยในครั้งนี้

3.2) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาร่วมกับผลการสำรวจความคิดเห็นของบิดามารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และ สื่อมวลชนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา

3.3) นำผลการศึกษาที่ได้มาพิจารณาร่วมกับ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผนวกกับความรู้ความสามารถ และ

ประสบการณ์ของผู้วิจัย แล้วกำหนดรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก
ระดับประถมศึกษา

3.4) นำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับ
ประถมศึกษาที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
พิจารณา แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กระดับ
ประถมศึกษาต่อไป

3.5) ตัวอย่างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก
ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 มิติ คือ

- การจัดระบบและการบริหาร (Organization and Administration)
รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- วิธีการหรือเทคนิค (Techniques) ในการพัฒนาคุณธรรมและ
จริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- ขั้นตอน (Stages) การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

4) การจัดอบรมครูอาจารย์ในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
ขั้นพื้นฐาน ไปใช้ในการพัฒนาเด็กระดับประถมศึกษา โดยผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการจัดอบรมการ
นำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

- 4.1) ความเป็นมาและความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- 4.2) องค์ประกอบของคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- 4.3) การประเมินคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กก่อนและหลัง
การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก โดยดำเนินการประเมินตามลำดับขั้นดังนี้
ลำดับที่ 1 ให้เด็กและเยาวชนตอบแบบสอบถามคุณธรรมและจริยธรรม
ขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ 2 ให้คะแนนคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด

ลำดับที่ 3 แปลความหมายของคะแนนคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

- 4.4) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย
ลำดับขั้นดังนี้

ลำดับที่ 1 การจัดระบบและบริหารการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
ขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ 2 วิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ 3 ขั้นตอนในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

5) แบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจ ของครูอาจารย์ ในการนำรูปแบบการ
พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาเด็กระดับประถมศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 โครงการ “การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่”

การเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองภาคสนาม ดำเนินการตามลำดับดังนี้

- 1) ทำการสอบถามและประเมินก่อนเข้าโครงการครูนักวิจัย
 - 2) ประชุมชี้แจงและอบรมให้ความรู้แก่ครู และทำการนิเทศติดตามรวมทั้งสิ้น 7 ครั้งตามลำดับ
 - 3) ให้ครูส่งผลงานวิจัยที่ทำเสร็จสมบูรณ์ และให้ผู้วิจัยตรวจและประเมิน
 - 4) ทำการสอบถามและประเมินหลังเข้าโครงการครูนักวิจัย โดยใช้เครื่องมือวัดชุดเดียวกับก่อนเข้าโครงการครูนักวิจัย
 - 5) แจกเกียรติบัตรเพื่อแสดงความยินดีแก่ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนที่ควบคู่กับการเรียนการสอนเสร็จสมบูรณ์
 - 6) เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบประเมินนำมาวิเคราะห์ต่อไป
- การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย
- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการดังนี้
 - 1.1) ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามและแบบประเมิน
 - 1.2) หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนน
 - หาค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ทดสอบความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการสอบถามและประเมินก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ครูนักวิจัย โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample
 - 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย ดำเนินการดังนี้
 - 2.1) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกบรรยากาศการเรียนการสอนประจำคาบเรียนที่ครูทำการแยก ยุบโยงสรุปเหตุการณ์ จากรายงานวิจัยของครูในกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.2) นำข้อมูลจากข้อ 1 มาวิเคราะห์สรุปตามรายคาบเรียน

3.2 โครงการ “การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ”

การเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองภาคสนาม ดำเนินการตามลำดับดังนี้

- 1) สืบหาและเสาะหาโรงเรียน เพื่อกำหนดเป็นโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการเลือกโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองและชนเมือง กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนแบบเจาะจง โดยเลือกโรงเรียนในจังหวัดราชบุรี กำหนดครูและนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างในระดับอนุบาล ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูชั้นอนุบาลรวม 15 คน และนักเรียนจำนวน 650 คน ของโรงเรียนในจังหวัดราชบุรี

2) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งเป็นหนังสือราชการของ คณะ ศึกษาศาสตร มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้วิจัยนำโครงการพัฒนาเด็กนักวิจัยอบรมให้กับครูระดับ อนุบาลในจังหวัดราชบุรี เพื่อให้ครูได้ทดลองใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยกับเด็ก อนุบาล ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

3) การอบรมครูที่เข้าร่วมโครงการ มีขั้นตอนดังนี้

- ขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี
- ประกาศรับสมัครครูเข้าร่วมโครงการ
- ประชุมครูที่สมัครเข้าร่วมโครงการเพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับโครง
- การพัฒนาเด็กนักวิจัยทั้งนี้เพื่อให้ครูมีความเข้าใจในการร่วมโครงการครั้งนี้

ตลอดโครงการ

- กำหนดวันและเวลาในการอบรมครูเข้าร่วมโครงการโดยทำการฝึก
- อบรมครูในเทศในพื้นที่ติดตามผลการสอนของครู ระหว่าง วันที่ 12

พฤศจิกายน 2545 ถึง วันที่ 11 มีนาคม 2546

- ประเมินผลการอบรมรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

4) หลังจากการอบรมครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบเด็กนักวิจัยนี้ไปใช้ปฏิบัติการสอน โดยมีการนิเทศติดตามตลอดช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์ นับตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2546

5) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลควบคู่ไปกับการนิเทศลงพื้นที่ และ ส่งจดหมายทางไปรษณีย์เพื่อติดตามผลการสอน และให้คำแนะนำช่วยเหลือในเรื่องการจัด การเรียนการสอน

6) การเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบประเมินที่เป็นส่วนของครู (ซึ่งเป็นแบบ ประเมินที่ครูประเมินตนเองทั้งหมด) และแบบประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งประเมินผล โดยครูผู้สอน รวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากเครื่องมือวัด 8 ชุด ตามจำนวนที่ระบุไว้ในกลุ่มตัวอย่าง

7) นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากเครื่องมือวัดมาวิเคราะห์ทางสถิติและแปลผล การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1) ส่วนที่เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมเด่นของเด็ก และแบบประเมินผลงานของ เด็กซึ่งเป็นข้อความเกี่ยวกับขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติการสอนของครู ในการจัดการเรียนรู้แบบ เด็กนักวิจัยจากการนิเทศด้วยจดหมายไปรษณีย์ ทำการวิเคราะห์ข้อความและสรุปประเด็น

2) ส่วนที่เป็นแบบประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมต่างๆ ที่ครูนำ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย แบบประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่

สำคัญของครูขณะใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยและแบบประเมินประสิทธิภาพสำคัญที่เด็กได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) ส่วนที่เป็นแบบสอบถามการรับรู้ของครู ต่อการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ แยกการวิเคราะห์เป็นการตรวจสอบเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและการวิเคราะห์ค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อแล้ว นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของน้ำหนักคะแนน ผู้วิจัยใช้คุณสมบัติความต่อเนื่องของคะแนนเป็นแนวทางเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างใช้ $t - test$ แบบ Dependent Sample

4) ส่วนที่เป็นแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กจากผลการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่ให้ครูประเมินเด็กเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อความหมาย ด้านความมีวินัย ด้านทักษะการสังเกต และด้านผู้นำ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตลอดช่วงการทดลอง 8 สัปดาห์ ในช่วงสัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8 นำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์โดยใช้ $t - test$ แบบ Dependent Sample

3.3 โครงการ “การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน”

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1) การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา

นำแบบสอบถามคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษาไปให้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 อายุ 9 -12 ปี ในเขตการศึกษาที่ 1-12 ของจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2,337 คน ตอบแบบสอบถามดังกล่าว แล้วนำไปตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

2) การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

นำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรค ในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานไปให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบิดามารดา ครูอาจารย์และ สื่อมวลชน จำนวน กลุ่มละ 100 คน รวม 300 คน ที่สมัครใจในการตอบแบบสอบถาม ได้แบบสอบถาม

คืนมาจำนวน 270 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามดังกล่าว เป็น บิดามารดา จำนวน 90 คน ครูอาจารย์ จำนวน 100 คน และสื่อมวลชน จำนวน 80 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 270 คน แล้วนำไปประมวลประเด็นหรือเรื่องราวที่ต้องพิจารณาแก้ไขในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยการแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์หาค่าร้อยละ

3) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา

สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา โดยประมวลจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษาของการวิจัยในครั้งนี้ และผลการสำรวจความคิดเห็นของ บิดามารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และสื่อมวลชนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานมาพิจารณาร่วมกับ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผนวกกับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้วิจัยแล้วนำเสนอเป็นรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและ จริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา

4) การจัดอบรมครูอาจารย์ในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา

จัดอบรมครูอาจารย์ ในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษาและทำการประเมินความรู้ ความเข้าใจของครูอาจารย์ในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานไปใช้ก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมและนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการอบรมไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์โดย

1. เปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา จำแนกตามเพศ และ ภูมิภาคที่เป็นภูมิลำเนา
2. หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และ อันดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก ของบิดามารดา ครูอาจารย์ และ สื่อมวลชน
3. เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจของครูอาจารย์เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กและเยาวชนก่อนและหลังเข้ารับการอบรม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Mean Differences) โดยใช้วิธีทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe Procedure)

ผลการสังเคราะห์รายงานวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการสังเคราะห์รายงานวิจัยตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็น สำคัญ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน

ผลการสังเคราะห์จากชุดโครงการวิจัยปีที่ 1 3 โครงการ คือ 1) "การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่" 2) "การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ" และ 3) "การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน" พบว่าสามารถนำแนวคิดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน การประเมินแนวใหม่ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนมาสู่การปฏิบัติได้ โดยสามารถส่งเสริมให้ครูและนักเรียนพัฒนาดตนเองในด้านต่าง ๆ จากรายงานวิจัยสามเรื่องสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่

การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่ สรุปผลได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็น ทศนคติ และ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า

- ก่อนเข้าร่วมโครงการ ครูมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนของตนสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยในระดับมากที่สุด รองลงมา เชื่อชวนให้ทำวิจัยในชั้นเรียนในระดับมากและหลังเข้าร่วมโครงการครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกับก่อนเข้าร่วมโครงการว่าโรงเรียนของตนสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยในระดับมากที่สุดน้อยกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการเพียงเล็กน้อย รองลงมาคือ เชื่อชวนให้ทำวิจัยในชั้นเรียนในระดับมากซึ่งความคิดเห็นของ ครูหลังเข้าร่วมโครงการโดยเฉลี่ยรวมไม่แตกต่างไปจากก่อนเข้าร่วมโครงการ

- ก่อนเข้าร่วมโครงการครูมีความคิดความรู้สึกละเลยและไม่สนใจต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.94) และเมื่อหลังเข้าร่วมโครงการ อยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย

3.23) เช่นกัน โดยมีความคิดความรู้สึกและแนวโน้มต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีเพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.29) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=3.60$) แสดงว่าการเข้าร่วมโครงการส่งผลให้ครูในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดความรู้สึก ต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมในทางที่ดีเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน

ส่วนความคิดเห็นรายข้อ ก่อนเข้าร่วมโครงการครูมีความคิดความรู้สึกและแนวโน้มต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นรายข้ออยู่ในระดับดี(ค่าเฉลี่ย 2.88-3.33)และหลังเข้าร่วมโครงการ อยู่ในระดับดีมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.33-3.73) ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ข้อเรียงตามลำดับดังนี้

- “การวิจัยเป็นงานที่สลับซับซ้อนเกินกว่าครูประจำการจะนำไปปฏิบัติจริงได้” (เฉลี่ยเพิ่มขึ้น0.55)

- “การปรับปรุงการเรียนการสอนสามารถใช้ประสบการณ์เดิมๆก็เพียงพอโดยไม่ต้องอาศัยการวิจัยค้นคว้า” (เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.40)

- “การให้ทำวิจัยเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นเกินไป” (เฉลี่ยเพิ่มขึ้น0.35)

- “การทำวิจัยสร้างความเครียดให้กับครูอย่างมาก” (เฉลี่ยเพิ่มขึ้น0.35) ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=2.75 - t=3.85$)

ส่วนที่เหลือนอกนั้นอีก 5 ข้อ มีความคิดความรู้สึกไม่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ “ให้ครูรวมกลุ่มทำวิจัยในประเด็นเดียวกัน” “ผลวิจัยไม่สามารถนำไปใช้พัฒนาเด็กและตนเอง” “ครูผู้สอนควรสอนอย่างเดียวไม่จำเป็นต้องทำวิจัย” “ให้เลือกทำงานอื่นที่คล้ายกันแทนการทำวิจัย” “ให้ครูผู้สอนแต่ละคนทำวิจัยปละเรื่อง”

แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการส่งผลให้ครูในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดความรู้สึกต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนในทางที่ดีเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน เพียงบางข้อ

1.3 ครูประเมินตนเองว่ามีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.30) หลังเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย3.15) ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 18.03$) แสดงว่าการเข้าร่วมโครงการ ส่งผลให้ครูในกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน

- เมื่อพิจารณาความคิดเห็นแต่ละขั้นตอนครูประเมินตนเองว่ามีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนแต่ละขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวม ขั้นตอนเตรียมการ (1. เลือกหัวข้อปัญหาวิจัยหรือพัฒนา 2. เสนอวิธีแก้ปัญหา 3. เลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดี 4. ตั้งสมมติฐาน) ขั้นตอนปฏิบัติการสอนวิจัย (1. เขียนโครงการวิจัยและแผนการเรียนการสอน 2. ดำเนินการเรียนการสอน 3. สังเกตจดบันทึก 4. แก้ไขปรับปรุง) ขั้นรวบรวมวิเคราะห์แปลสรุปรายงานผล (1.รวบรวมข้อมูลจากการจดบันทึกและการวัดทุกชนิด 2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ

แยก/ยุบ/โยง 3. แปลผลลงสรุป 4. เขียนรายงานผล) *ขั้นเผยแพร่ค้นคว้าต่อไป* (1. นำเสนอผลงาน 2. เขียนตีพิมพ์ 3. ทำแผนพัฒนาผลการวิจัย 4. เรียนรู้ค้นคว้าต่อไป) ก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับน้อย(ค่าเฉลี่ย 1.58 - 2.20) หลังเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 2.58 - 3.38) ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=5.26 - t=13.72$) แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการ ส่งผลให้ครูในกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กับการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน

- ครูประเมินตนเองว่า มีความรู้ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล (1.ครูสังเกตบันทึกพฤติกรรมตนเอง 2.สังเกตบันทึกบรรยากาศในชั้นเรียน 3. สังเกตบันทึก พฤติกรรมนักเรียน 4. วัตถุจากเครื่องมืออื่นๆ) *การเขียนเค้าโครงการวิจัย* (1.การเขียนชื่อเรื่อง 2.การเขียนภูมิหลัง 3.การเขียนจุดมุ่งหมายการวิจัย 4.การเขียนตัวแปรของการวิจัย 5.การเขียนขอบเขตการวิจัย 6.การเขียนวิธีการศึกษา (6.1 เขียนกลุ่มที่ศึกษา 6.2 เขียนระยะเวลาที่ศึกษา 6.3 เขียนตารางเวลาการวิจัย 6.4 เขียนระเบียบวิธีสอน 6.5 เขียนเครื่องมือการวิจัย) 7.การเขียนวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล) *การเขียนรายงานผลการวิจัย* (1.แปลผล 2.เขียนสรุปผลการวิเคราะห์ 3.เขียนอภิปรายผล 4.เขียนข้อเสนอแนะในการวิจัย) ก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.5-2.10) หลังเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.95-3.38) ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=9.31 - t=14.36$) แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการส่งผลให้ครูในกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเขียนเค้าโครงการวิจัย และการเขียนรายงานผลการวิจัยแต่ละทุกขั้นตอน เพิ่มขึ้นจากระดับน้อยเป็นระดับมากอย่างเด่นชัด

2) ผลการประเมินความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูหลังเข้าร่วมโครงการครูวิจัย พบว่า

- ครูที่เข้าร่วมโครงการ มีความสามารถในการเขียนหัวข้อเค้าโครงการวิจัยให้มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีมาก(ค่าเฉลี่ย 3.67) รองลงมาอยู่ในระดับดีตาม ลำดับ คือ เลือกประเด็นวิจัยได้เหมาะสมและสามารถทำได้ (ค่าเฉลี่ย 3.38) เขียนแต่ละหัวข้อได้สอดคล้องเหมาะสมตลอดแผน (ค่าเฉลี่ย 3.25) เลือกวิธีแก้ปัญหาที่วิจัยได้เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.23) และใช้ภาษาสื่อสารได้กระชับชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.23)

- ครูที่เข้าร่วมโครงการมีความสามารถในการชั้นปฏิบัติการสอนขณะทำวิจัยอยู่ในระดับดี เรียงตามลำดับดังนี้ สังเกตจดบันทึกพฤติกรรมตนเอง บรรยากาศในชั้นเรียน พฤติกรรมนักเรียน ได้ครอบคลุมตรงประเด็น(ค่าเฉลี่ย 3.38) ตรวจสอบที่ผลงานนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.33) ทำแผนการสอนเพื่อวิจัย ที่ชัดเจน เหมาะสมกับสาระที่สอน (ค่าเฉลี่ย 3.25) ใช้เทคนิคการเรียนการสอนเหมาะสมกับประเด็นที่สอน (ค่าเฉลี่ย 3.25) นำผลสังเกตบันทึกแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 3.25)

- ครูที่เข้าร่วมโครงการมีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์ แปลผลข้อมูล และรายงานวิจัยอยู่ในระดับดี เรียงตามลำดับดังนี้ สามารถแยกแยะ ยุบโย่ง ความสัมพันธ์ข้อมูลได้เหมาะสม ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.33) รวบรวมข้อมูลจากบันทึกครบถ้วน (ค่าเฉลี่ย 3.25) ทำงานวิจัยในภาพรวมมีคุณภาพเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.21) แปลผล สรุปผลได้เหมาะสมชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.08) เขียนเรียบเรียงแต่ละหัวข้อได้สอดคล้องกันตลอดเล่มอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.05)

3) ผลการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการครูวิจัย พบว่า

- ก่อนเข้าร่วมโครงการ ครูประเมินตนเองว่า มีพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนในแบบภาพรวมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.40) และหลังเข้าร่วมโครงการ ครูประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=12.77$) แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการมีผลให้ครูในกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมเปลี่ยนแปลงไปเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพิ่มมากขึ้นอย่างเด่นชัด

- ก่อนเข้าร่วมโครงการ ครูประเมินตนเองว่า มีพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆหลากหลายได้แก่ การจัดการเรียนการสอน (1.แบบอธิบายให้ความรู้ 2.แบบสาธิต 3.แบบทดลอง 4.การอภิปรายกลุ่มย่อย 5.แบบใช้เกม 6.แบบสถานการณ์จำลอง 7.แบบศูนย์การเรียนรู้ 8.แบบกระจายหลักการ 9.แบบหาข้อสรุป 10.แบบแสดงละคร 11.แบบกรณีตัวอย่าง 12.บทเรียนแบบโปรแกรม และ 13.แบบทัศนศึกษา) อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.92-2.42) และหลังเข้าร่วมโครงการ ครูประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.57-3.29) ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=7.65 - t=12.52$) แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการมีผลให้ครูในกลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆหลากหลายทุกแบบเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นอย่างเด่นชัด

4) ผลการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในด้านต่างในชั้นเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการครูวิจัย พบว่า

- ก่อนเข้าร่วมโครงการ ครูสังเกตพบว่านักเรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนแบบแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.23) และหลังเข้าร่วมโครงการ ครูสังเกตพบว่า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.15) ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=18.03$) แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการมีผลส่งผลให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมในการเรียนแบบแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด

- ก่อนเข้าร่วมโครงการ ครูสังเกต พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนในแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อยเรียงตามลำดับ ได้แก่ การมีส่วนร่วมช่วยกันและกันกับเพื่อนและกลุ่ม แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระได้ แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย รับผิดชอบการเรียนร่วม

กับเพื่อน ทำผลงานจากการปฏิบัติกิจกรรมได้ ร่วมมือในการประเมินตนเองและเพื่อนรับผิดชอบ
ต่อการทำงานกลุ่ม เล่นเกมภายใต้กฎ กติกาได้ เรียนรู้บทบาทของกลุ่ม รู้จักรับฟังความคิดเห็น
ของเพื่อน มีวิธีการและกระบวนการเรียน มีวินัยและความรับผิดชอบในการเรียนรู้ ศึกษา
ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ แสดงบทบาทต่างๆตามความรู้สึกของตน สืบค้นหาข้อความรู้
ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างอิสระด้วยตนเองได้ คิดค้นปฏิบัติและแสดงออกเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้าง
สรรค์ผลงาน สามารถแก้ไขฝึกซ้ำเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความเชี่ยวชาญด้วยตนเอง รับ
ฟังข้อมูลความรู้ต่างๆและสรุปได้ มีบทบาทในการสร้างข้อความรู้ ทำกิจกรรมเรียนรู้จากแหล่ง
เรียนรู้ตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค้นคว้าในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการ แสดงพฤติกรรมต่างๆใน
สถานการณ์จำลองได้ ทบทวนหรือเรียนเพิ่มเติมจากกลุ่ม ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง
สรุปความคิดเห็นในเวลาจำกัดได้ คิดวิเคราะห์ (ค่าเฉลี่ย 1.98-2.48) และหลังเข้าร่วมโครงการ
ครูยังสังเกต พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย
2.90-3.45) เรียงตามลำดับเช่นเดียวกับก่อนเข้าร่วมโครงการ ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=8.87 - t=16.72$) แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการ มีผลส่งผลให้
นักเรียนแสดงพฤติกรรมในการเรียนแต่ละด้าน เพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด

5) นำเสนอรูปแบบการวิจัยในชั้นเรียน ที่ทำควบคู่กับการเรียนการสอนที่เหมาะสม
ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการทำงานวิจัยของครูได้ดังต่อไปนี้ คือ

- เลือกประเด็นหัวข้อวิจัยเพื่อแสวงหาวิธีการแก้ปัญหา
- วางแผนการวิจัยด้วยการเขียนเค้าโครงการวิจัย
- ลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้าควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน
- ใช้แบบบันทึกพฤติกรรมกรเรียนการสอนของครูและของนักเรียนเป็นรายสัปดาห์
- รวบรวมผลบันทึก แยก ยุบ โยง หาความสัมพันธ์ ลงสรุปผลการแก้ปัญหา และ พัฒนา
- เขียนรายงานผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ

การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ สรุปผลได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
พบว่า การรับรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความรู้
ความรู้สึกละด้านการปฏิบัติ โดยภาพรวม ครูมีคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หลัง
เข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้นก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01($t = 7.27$)
แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการส่งผลให้ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยใน
ทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ

2) ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยของครูที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า

- ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ครูทุกคนจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อที่หลากหลาย รองลงมา มีจำนวนมากเท่ากัน ร้อยละ 98.30 จัดกิจกรรมการสอนแบบรายบุคคล ใช้การสนทนาเป็นกลุ่ม ใช้การโต้ตอบคำถาม และ ใช้เทคนิคการระดมพลังสมอง ที่เหลือร้อยละประมาณ 80 ถึงร้อยละ 88 ใช้การจัดกิจกรรมให้เด็กค้นพบด้วยตนเอง ให้เด็กปรึกษาพูดคุยกับครู ครูสร้างสถานการณ์จำลองและให้เด็กแสดงบทบาทสมมติ ส่วนลักษณะกิจกรรมที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ ละคร คิดเป็นร้อยละ 36.70

- วิธีปฏิบัติที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยโดยภาพรวม ครูส่วนใหญ่มีวิธีปฏิบัติที่สำคัญที่เหมือนกันอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับแรก ครูจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้าใจ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเอาใจใส่เด็กเป็นรายบุคคล ดูแลเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 7.60) รองลงมา คือ ครูฝึกเด็กคิดลงมือทำด้วยตนเอง ในการจัดการเรียนรู้แต่ละหัวเรื่องครูเตรียมทั้งเนื้อหาและวิธีการสร้างสถานการณ์ให้เด็กได้แสดงออกเต็มที่ในการเรียนรู้ ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นเด็กคิดแก้ปัญหาและค้นหาความรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทุกครั้งที่สอน ฝึกเด็กมีวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย และฝึกเด็กรู้จักสังเกตข้อดี/ข้อปรับปรุงของตนเอง ตามลำดับ และวิธีปฏิบัติที่สำคัญของครูที่อยู่ในระดับมากอันดับสุดท้าย คือ ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 7.13) ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

- ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ครูมีวิธีจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนจัดการเรียนรู้ ครูสามารถกำหนดระยะเวลาที่สอนสองสัปดาห์/1 หัวเรื่อง การวางแผนการสอน โดยกำหนดหัวเรื่องที่สอน เชื่อมโยง บูรณาการ ประสพการณ์ สาระการเรียนรู้ การวางแผนการประเมิน และกำหนดวิธีการประเมิน

ขั้นที่ 2 การให้เด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ ครูได้ดำเนินการกำหนดแหล่งเรียนรู้ พาเด็กศึกษานอกสถานที่ให้เด็กเลือกหัวข้อที่จะศึกษา รวมทั้งทำแผนที่ความคิด จัดกิจกรรมหลากหลาย จัดให้เด็กแสดงผลงาน กระตุ้นให้เด็กสืบค้นและแสวงหาความรู้ใหม่

ขั้นที่ 3 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ในขั้นนี้ครูใช้วิธีการประเมินผล โดยสังเกตพฤติกรรม ประเมินพฤติกรรม และ ประเมินผลงานเด็ก

- การศึกษาระดับทักษะการเรียนรู้ของเด็กจากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย พบว่า เมื่อจำแนกตามระดับชั้น โดยภาพรวม เด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 และ ปีที่ 2 มีทักษะการเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละทักษะ ทักษะการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับสูงอันดับแรกคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 1.9158) รองลงมาเรียงลำดับดังนี้ ด้านความมีวินัย ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านทักษะการสังเกต ด้านผู้นำ และมีทักษะอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านการสื่อความหมาย (ค่าเฉลี่ย 1.8177) และเมื่อจำแนกตามเพศ โดยภาพรวมเด็กเพศชายและหญิงมีทักษะการเรียนรู้อยู่ใน

ระดับสูง เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละทักษะ ทักษะการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับสูงอันดับแรก คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 1.9158) รองลงมา ด้านความมีวินัย ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านทักษะการสังเกต ด้านผู้นำ และมีทักษะอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับสุดท้ายคือ ด้านการสื่อความหมาย (ค่าเฉลี่ย 1.8177)

3) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงทักษะการเรียนรู้ของเด็ก พบว่าตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการ 8 สัปดาห์ คะแนนเฉลี่ยรวมทักษะการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละด้านทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อความหมาย ด้านความมีวินัย ด้านทักษะการสังเกต และด้านผู้นำ มีการเปลี่ยนแปลงจากสัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .01$ แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการเด็กนักวิจัยส่งผลให้ทักษะการเรียนรู้ของเด็กทุกด้าน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการ

4) ผลการเรียนรู้ของเด็ก พบว่า

- การแสดงพฤติกรรมเด่นของเด็กขณะที่เรียนรู้ตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการทั้ง 8 สัปดาห์ เด็กแสดงพฤติกรรมเด่นจากการเรียนรู้แบบนักวิจัยคือ เด็กมีทักษะการสังเกต มีการสืบค้น มีการค้นคว้าข้อความรู้ ชอบค้นหาคำตอบ มีทักษะการสื่อความหมาย มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแสดงความคิดเห็น – ความรู้สึก ตั้งคำถาม ตอบคำถาม มีทักษะการทำงานกลุ่ม รู้จักการวางแผน จัดสื่อนใจ แก้ไขข้อขัดแย้ง รู้จักวิเคราะห์ สรุป รับผิดชอบในบทบาท และมีมนุษยสัมพันธ์

- ประสพการณ์สำคัญของเด็กขณะเรียนรู้ จากการประเมินของครู ประสพการณ์ที่สำคัญของเด็ก ในสัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8 รวม 4 ครั้ง โดยภาพรวมเด็กได้รับประสพการณ์ที่สำคัญจากการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเด็กนักวิจัย อยู่ในระดับมาก และประสพการณ์สำคัญที่เด็กได้รับที่จัดอยู่ในอันดับแรก คือ เด็กได้ทำกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด อย่างสนุกสนานและมีความสุข (ค่าเฉลี่ย 7.8) รองลงมาคือ เด็กได้รับประสพการณ์ เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริง การแก้ปัญหาในเรื่องที่เรียนรู้ ได้ปฏิบัติกิจกรรมแปลกใหม่ ได้ฝึกความมีวินัย / รับผิดชอบในการทำกิจกรรม ได้ทำกิจกรรมค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง ได้ทำกิจกรรมร่วมกับครู เพื่อน และผู้ปกครอง ได้ทำงานเป็นกลุ่ม ตามลำดับ และมีโอกาสได้รับประสพการณ์อยู่ระดับมากอันดับสุดท้ายคือ ได้ฝึกประเมินตนเองและผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 6.8667)

- ผลงานของเด็กขณะเรียนรู้ การประเมินผลงานของเด็กจากการที่ครูประเมินผลงานของเด็ก โดยภาพรวมผลงานของเด็กส่วนใหญ่อยู่ในระดับงานดีมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นช่วงสัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8 ปรากฏว่า ผลงานของเด็ก ในระยะช่วงสัปดาห์ที่ 6 ผลงานอยู่ในระดับดีมากเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย 1.7574) รองลงมา คือ ในสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 2 ผลงานอยู่ในระดับดีมากตามลำดับ สำหรับลักษณะและจำนวนชิ้นงานของเด็กพบว่า ผลงานของเด็กส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นงานการวาดภาพด้วยสีเทียน จำนวน 3,448 ชิ้น

รองลงมา ผลงานมีลักษณะเป็นงานประดิษฐ์ (เช่น เฉากลองมาประดิษฐ์เป็นรถ ประดิษฐ์เครื่องดนตรี การปั้นโอ่ง การมัดย้อมผ้า เป็นต้น) จำนวน 3,053 ชิ้น เป็นงานการวาดภาพด้วยสีน้ำ จำนวน 1,552 ชิ้น ลักษณะผลิตเป็นงานกลุ่ม จำนวน 968 ชิ้น เป็นงานฉีก ตัด ปะ พับ กระดาษ เช่น ปั้นกระดาษหนังสือพิมพ์ มีจำนวน 837 ชิ้น ส่วนงานลักษณะอื่น ๆ มีจำนวนผลงานค่อนข้างน้อย เช่น ย้อมผ้า ทำน้ำสมุนไพรไล่ ฆนบวลอยยาปลาทุ ปลากะปอง ยำกุ้ง หมูต้มยำไก่ หมู ปลา กุ้ง งานเพาะต้นไม้ งานย้อมกระดาษเป็นสีและงานให้เด็กเขียน และ เป็นงานให้เด็กจัดร้านจำลองมีจำนวนเท่ากับ 235 ชิ้น รวมผลงานทั้งหมด 10,128 ชิ้น

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน

การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยระดับประถมศึกษา สรุปผลได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา มีดังนี้

- คุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานรายด้านและโดยรวมของเด็กระดับประถมศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมของเด็กระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 ส่วนคะแนนเฉลี่ยด้านความกตัญญูทวดเทวี่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21, 3.74, 3.72 และ 3.68 นอกจากนี้ คะแนนเฉลี่ยด้านความเสียสละ ด้านความมีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ และด้านความอดสาหะอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.52, 3.45, 3.33, 3.30 และ 3.19 ตามลำดับ ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณธรรมและจริยธรรมรายด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.54 – 0.84

- คุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานรายด้านและโดยรวมของเด็กระดับประถมศึกษา จำแนกตามเพศ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมของเด็กหญิงและเด็กชายระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 และ 3.47 ตามลำดับ และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.40 – 0.41

■ คะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมรายด้านของเด็กหญิง ซึ่งได้แก่ ด้านความกตัญญูทวดเทวี่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความขยันหมั่นเพียร และ ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.39, 3.85, 3.84, และ 3.81 ตามลำดับ และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.53 – 0.75 ส่วนคะแนนเฉลี่ยด้านความเสียสละ ความมีวินัย ความมีน้ำใจ ความสามัคคี และความอดสาหะ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.61, 3.57, 3.40, 3.37 และ 3.24 ตามลำดับ และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.55 – 0.66

■ คะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมรายด้านของเด็กชาย ซึ่งได้แก่ ด้านความกตัญญูทวดเทวี่ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ฐานเท่ากับ 0.87 ส่วนคะแนนเฉลี่ยด้านความซื่อสัตย์ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความรับผิดชอบ ด้านความ เสียสละ ด้านความมีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ และด้านความอดุสาหะ อยู่ในระดับปานกลางโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.63, 3.60, 3.56, 3.43, 3.33, 3.29, 3.20 และ 3.13 ตามลำดับ และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.53 – 0.73

- คุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานรายด้านและโดยรวมของเด็กระดับประถมศึกษา จำแนกตามภูมิภาคที่เป็นภูมิลำเนา(ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) พบว่า คะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมของเด็กทั้ง 4 ภูมิภาค อยู่ในระดับปานกลางโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41

■ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมของเด็กที่มีภูมิลำเนาอยู่ในแต่ละภาคซึ่ง ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.54 – 3.62 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.39 – 0.45

■ ส่วนคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมรายด้านของเด็กทั้ง 4 ภูมิภาค ซึ่ง ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านความกตัญญู กตเวที อยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.68 – 4.21 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.56 – 0.84 ส่วนคะแนนเฉลี่ยด้านความเสียสละ ด้านความมีวินัย ด้านความอดุสาหะ ด้านความมีน้ำใจ และด้านความสามัคคี อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.19 – 3.52 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.54 – 0.67

2) ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา

จำแนกตามเพศ มีดังนี้

- การศึกษาคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานรายด้านและโดยรวมของเด็กระดับประถมศึกษา จำแนกตามเพศพบว่าคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและรายด้าน ซึ่งได้แก่ด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความอดุสาหะ ความมีน้ำใจ ความสามัคคี และความกตัญญูกตเวที ของเด็กหญิง และเด็กชายระดับประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา

จำแนกตามภูมิภาคที่เป็นภูมิลำเนา มีดังนี้

- การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนคุณธรรมและจริยธรรมรายด้านและโดยรวมของเด็กระดับประถมศึกษา จำแนกตามภูมิภาคที่เป็นภูมิลำเนาพบว่า เด็กระดับประถมศึกษาที่อยู่ในภูมิภาคที่เป็นภูมิลำเนาต่างกัน(ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) มีคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวม และคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดุสาหะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเสียสละ และด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรม ในด้านความขยันหมั่นเพียร ความสามัคคี และความกตัญญูทวดเวท

- การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรม ของเด็กระดับประถม ศึกษา ที่มีภูมิภาคที่เป็นภูมิลำเนาต่างกัน เป็นรายคู่ พบว่า เด็กระดับประถมศึกษาที่อยู่ในภูมิภาค ที่เป็นภูมิลำเนาต่างกัน (ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) มีคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเสียสละ ด้านความมีวินัย ด้านความอดุสาหะ และด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กที่อยู่ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และภาคกลาง ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นรายคู่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมด้านความเสียสละ ของเด็กที่อยู่ในภาคเหนือและภาคใต้ ภาคเหนือและภาคกลาง ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นรายคู่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัยของเด็กที่อยู่ในภาคใต้และภาคกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมด้านความอดุสาหะของเด็กที่อยู่ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีน้ำใจของเด็กที่อยู่ในภาคเหนือและภาคใต้ ภาคใต้และภาคกลาง ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นรายคู่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของบิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชน พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กระดับประถมศึกษาตามความคิดเห็นของบิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชน มีดังนี้

- ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กระดับประถมศึกษาตามความคิดเห็นของบิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชน ได้แก่เด็กระดับประถมศึกษาส่วนมากขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ไม่วินัยอดุสาหะ ไม่ค่อยมีน้ำใจ ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ประหยัดแต่ฟุ่มเฟือย ไม่เชื่อฟังครูอาจารย์ บิดามารดา ไม่ซื่อสัตย์ ไม่สามัคคี ใช้ภาษาถ้อยคำที่ไม่ไพเราะ ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่ให้ความเคารพผู้ใหญ่ ไม่รู้จักกาลเทศะ ไม่ตรง ต่อเวลา ก้าวร้าวใช้ความรุนแรง ไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมคุณธรรมจริยธรรม

จากที่บ้าน และเลียนแบบสื่อโฆษณาโดยขาดวิจารณญาณ เป็นอันดับที่ 1 – 17 ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละสูงสุด เท่ากับ 72.22 และร้อยละต่ำสุดเท่ากับ 27.78

- ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับบิดามารดา ได้แก่ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู โดยบิดามารดาไม่มีเวลาให้บุตรธิดา ไม่ใกล้ชิดบุตรธิดา ไม่เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ไม่กล้าแนะนำ อบรมสั่งสอนบุตรธิดา ยอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับความประพฤติของบุตรธิดาไม่ได้ และอุปสรรคในการพัฒนา คุณธรรมและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับบิดามารดา คือ ไม่ได้รับความร่วมมือ และการสนับสนุนจากบิดามารดา เป็นอันดับที่ 1 – 6 คิดเป็นร้อยละ 74.81, 71.11, 63.70, 61.11, 60.00 และ 51.11 ตามลำดับ

- ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับครูอาจารย์และสถาบันการศึกษา ได้แก่ สถาบันการศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างจริงจัง และไม่ได้ระบุเนื้อหาสาระที่ชัดเจนว่าต้องการปลูกฝัง คุณธรรมและจริยธรรมอะไรและอย่างไร ครูมีภาระงานสอนและงานธุรการมาก ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนทั้งคุณธรรมและจริยธรรม ขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน และสถาบันการศึกษา ขาดการจัดกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมและ จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยในแต่ละสัปดาห์ควรจัดเวลาให้มีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ในการจัดกิจกรรมควรใช้เทคนิค สื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ภายหลังการจัดกิจกรรมควรมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และครูอาจารย์ควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน เป็นอันดับที่ 1 – 7 คิดเป็นร้อยละ 91.48, 88.89, 83.33, 80.37, 77.78, 72.22 และ 69.26 ตามลำดับ

- ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน ได้แก่ (1) เด็กระดับประถมศึกษาจะเลียนแบบพฤติกรรมและการแสดงออกต่าง ๆ จากสื่อและการโฆษณา และบางครั้งขาดวิจารณญาณในการแยกแยะความถูกผิด ดังนั้นการนำเสนอสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ควรไตร่ตรองเพื่อมิให้เกิดปัญหาความรุนแรงตามมาและ(2)กิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมมีน้อยมาก จึงควรสอดแทรกเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวทั้งในสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้นจัดเป็นอันดับ 1 และ 2 ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 94.44 และ 91.48 ตามลำดับ

5) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา

ผลการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 มิติดังนี้

มิติที่ 1 การจัดระบบและบริหารรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา มีความจำเป็นและสำคัญยิ่งในการจัดระบบและบริหารรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้บรรลุเป้าหมาย ให้ครอบคลุมขอบข่ายต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การกำหนดโครงการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
2. การกำหนดขอบข่ายคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่ต้องการพัฒนา
3. การกำหนดคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการฯ โดยจะต้องเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดระบบและบริหาร ตลอดจนประสานงานการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมกับบุคลากรฝ่ายต่างๆ ทั้งในโรงเรียน สถาบัน การศึกษา บิดามารดาผู้ปกครอง สื่อมวลชน ชุมชน และสังคม

4. การกำหนดคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากร ที่ทำหน้าที่พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก โดยบุคลากรที่ทำหน้าที่ดังกล่าว ควรมีลักษณะดังนี้

- มีความรู้ทางจิตวิทยา และความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- มีบุคลิกภาพเหมาะสม ประกอบด้วย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอารมณ์

มั่นคง มีเหตุผล มีความสุขุมรอบคอบ มีความเมตตากรุณา มีความจริงใจ ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น ใจกว้าง รักษาความลับได้ มีความสนใจและมีความพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม และพร้อมที่จะดำเนินการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

- มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับวิธีการหรือเทคนิค ตลอดทั้งขั้นตอนในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก

- มีความรู้ ความสามารถในการวัดและประเมินผล การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเป็นระยะๆ เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาเรื่องดังกล่าวให้บรรลุเป้าหมาย

- มีเวลาในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก และควรกำหนดเวลาในการพัฒนาเป็นระยะ ๆ และดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. การกำหนดเวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่เอื้ออำนวยในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเวลาในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมควรกำหนดเวลาให้แน่นอน เช่น จัดให้มีช่วงเวลาในการพัฒนาสัปดาห์ละ 1 – 2 ชั่วโมง โดยจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ในช่วงเวลานั้น โดยคำนึงถึงเด็กเป็นศูนย์กลาง

6. การกำหนดให้มีหน่วยงานทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

7. การกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามผลและประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก โดยดำเนินการติดตามผลและประเมินผลเป็นระยะ ๆ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้บรรลุเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มิติที่ 2 วิธีพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา

วิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา จะต้องคำนึงถึงวัยวุฒิ คุณวุฒิ และความพร้อมของเด็ก ตลอดทั้งทฤษฎี หลักการ และแนวคิดในการ

พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมควรใช้เทคนิคหรือวิธีการที่หลากหลาย ประกอบกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้บรรยากาศในการพัฒนาเราใจผู้เรียนให้มีส่วนร่วม และเห็นคุณค่าที่จะนำคุณธรรมและจริยธรรมไปปฏิบัติจนเป็นลักษณะนิสัย และวิถีชีวิตของตนเอง

วิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. จัดสิ่งเร้าให้เด็กได้รับรู้ (Perceiving or Receiving) และเกิดความสนใจในเรื่องที่ปลูกฝัง
2. จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จะช่วยให้เด็กมีการตอบสนอง (Responding) ในเรื่องนั้น ๆ และเกิดความพึงพอใจ
3. จัดกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ที่จะช่วยให้เด็กได้เห็นคุณค่า (Valuing) ของเรื่องนั้น โดยการให้เด็กและเยาวชนได้เห็นคุณค่าประโยชน์ ได้รับประโยชน์ และเกิดความพึงพอใจ
4. ช่วยให้เด็กมีโอกาสดำเนินการ (Organizing) การปฏิบัติตนตามคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ๆ ให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของตนเอง
5. เปิดโอกาสให้เด็กนำคุณธรรมและจริยธรรมนั้นไปปฏิบัติและปฏิบัติตนตามคุณธรรมและจริยธรรมที่ยึดถือนั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอจนพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย
6. เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม บรรลุวิธีการพัฒนาตามข้อ 1 – 5 นั้น บุคลากรที่ทำหน้าที่พัฒนาสามารถเลือกใช้เทคนิคต่างๆ ให้สอดคล้องกับวัยวุฒิ คุณวุฒิ และความพร้อมของเด็ก โดยเน้นให้เด็กมีส่วนร่วม และคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น
 - การสนทนา พูดคุยโต้ตอบ
 - การบรรยาย การอภิปราย
 - การระดมสมอง
 - การคิดแก้ปัญหา
 - การเปรียบเทียบ อุปมาอุปไมย
 - การวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน
 - การใช้บทบาทสมมติ
 - การใช้สถานการณ์จำลอง
 - การใช้ตัวแบบ
 - การประสานศิลปด้านภาษากับการสอนคุณธรรมและจริยธรรม โดยเชื่อมโยงเรื่องราวต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนิทาน สุภาษิต และเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน
 - การจัดกิจกรรมและหรือกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งได้แก่ กิจกรรมกลุ่ม กลุ่มสัมพันธ์ การให้คำปรึกษา การแสดงละคร โดย (1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละวัย (2) จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงทั้งใน

ห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยจัดทั้งเป็นกลุ่มและหรือรายบุคคล (3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเริ่มต้นจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม จากสิ่งที่ง่ายไปยาก สิ่งที่เราไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ให้เรียนรู้จากของจริงหรือจากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง ตลอดทั้งผู้สอนหรือผู้พัฒนา ครูอาจารย์ท่านอื่นๆ บิดามารดา และบุคคลในชุมชนหรือสังคม จะต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน

- การสอนโดยการชี้แนะแนวทาง (Coaching) แบ่งเป็น 3 แบบ คือ
แบบที่ 1 การสอนอย่างเป็นขั้นตอน (Systematic Coaching) โดยผู้สอนจะต้องกำหนดแนวทางในการเตรียมตัวสอนได้แก่

- 1) กำหนดนิยามหรือหัวข้อของเรื่องที่จะสอนว่าจะสอนอะไร (What)
- 2) กำหนดเหตุผลที่จะสอนเรื่องนั้น ๆ ว่าทำไมจึงจะสอนเรื่องนั้น ๆ หรือต้องการให้ผู้เรียน เรียนเรื่องนั้นไปทำไม (Why)
- 3) กำหนดวิธีการสอนว่าจะสอนอย่างไร (How)
- 4) กำหนดตัวอย่างโดยทำตัวอย่าง(Example)ให้ดูหรือโดยการสาธิต (Demonstration)

5) ตรวจสอบความเข้าใจ (Test Understanding) โดยการตั้งคำถามให้ผู้เรียนและโดยให้ผู้เรียนสาธิตให้ดู

แบบที่ 2 การสอนโดยการใช้คำถาม (Coaching by Question) โดยผู้สอนจะเริ่มต้นโดยการตั้งคำถาม โดยอาจจะตั้งคำถามจากการยกตัวอย่างในระหว่างสอนและถ้าผู้เรียนตอบผิดผู้สอนจะให้กำลังใจ ตลอดทั้งใช้คำถามต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้คิดทบทวนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้นตอน

แบบที่ 3 ให้การปรึกษาโดยคำถาม (Consult by Question) โดยผู้สอนจะเริ่มต้นด้วยคำถามง่าย ๆ ก่อน เพื่อให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบ ไตร่ตรองหาคำตอบ และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง

การสอนโดยการชี้แนะแนวทาง (Coaching) นี้ ผู้สอนจะต้องสร้างความไว้วางใจ (Trust) ให้แก่ผู้เรียนว่าผู้สอนมีศักยภาพในการสอน มีความรู้ ความสามารถเพียงพอ และผู้สอนจะต้องเตรียมตัวก่อนสอน สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เมื่อสอนไปแล้วต้องประเมินว่า ผู้เรียนได้พัฒนามากน้อยเพียงใด และสามารถนำสิ่งที่พัฒนาซึ่งได้แก่คุณธรรมและจริยธรรมนั้นไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้มากน้อยเพียงใด

กล่าวโดยสรุปวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้ดำเนินการพัฒนาจะต้องพัฒนาเพื่อให้เด็กรู้แจ้งเห็นจริง ชักชวน หรือเชื้อเชิญให้ปฏิบัติตาม เราใจให้พร้อมที่จะปฏิบัติตาม และให้เห็นคุณค่าของคุณธรรม และจริยธรรมต่าง ๆ และปฏิบัติตามคุณธรรม และ จริยธรรมนั้น ๆ ให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตของตนต่อไป

มิติที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา

ผลการศึกษาขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นฐาน ให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยการกำหนด

1. หัวเรื่อง (Topic) ที่ต้องการพัฒนา
2. ความคิดรวบยอด หรือแนวคิด (Concept) ของเรื่องที่จะพัฒนา
3. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา
4. วิธีดำเนินการพัฒนา
 - การจัดกิจกรรม
 - วิธีการหรือเทคนิคในการพัฒนา
 - สื่อ และเทคโนโลยี
 - ระยะเวลาในการพัฒนา
5. การวัด ประเมินผล และ ติดตามผลการพัฒนา

6) ผลการจัดอบรมครูอาจารย์ในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูอาจารย์เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาเด็กระดับประถมศึกษา ก่อนและหลังเข้ารับการอบรม พบว่า ครูอาจารย์ที่เข้าร่วมโปรแกรมการอบรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ และการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาเด็กเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยของแต่ละชุดโครงการวิจัยอภิปรายสรุปได้ดังนี้

๑ โครงการ “การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่” อภิปรายได้ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อนำแนวคิดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนมาสู่การปฏิบัติโดยพัฒนาโครงการครูนักวิจัย ได้เรียนรู้และทำวิจัยในชั้นเรียนที่ทำความเข้าใจกับการเรียนการสอน ซึ่งครูในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 40-45 ปี อยู่ในตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 มากที่สุด มีประสบการณ์ในการสอนอยู่ระหว่าง 21-25 ปี มากที่สุด มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ก่อนเข้าร่วมโครงการ มีครูที่เคยได้รับการอบรมวิจัย มีมากกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมด และ 1 ใน 3 ของทั้งหมดไม่เคยได้รับการอบรม ครูประมาณครึ่งหนึ่งของทั้งหมดมีประสบการณ์การทำวิจัย ส่วนอีกเกือบครึ่งหนึ่งไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยมาก่อน ครูมีประสบการณ์การทำวิจัยเป็นแบบรายงานผลการใช้มากที่สุด รองลงมาทำเป็นแบบมีขั้นตอนละเอียด 5 บท และน้อยที่สุดทำเป็นแบบวิจัยหน้าเดียว โดยมีลักษณะการวิจัย ทำตามความสนใจของตนมากที่สุด รองลงมาทำวิจัยในลักษณะช่วยงานพัฒนาของโรงเรียนหรือทำวิจัยในลักษณะเป็นผู้ช่วยนักวิจัยโดยทำในนามของโรงเรียน เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการครูนักวิจัยครั้งนี้ ครูส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม

และรองลงมาต้องการนำความรู้ไปใช้ในการทำผลงาน โดยภาพรวมครูเป็นผู้มีความสนใจใฝ่รู้ และต้องการพัฒนาตนเอง ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านความคิดเห็น ทศนคติ และ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิจัย พบว่า การเข้าร่วมโครงการครูนักวิจัย ครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกับก่อนเข้าร่วมโครงการว่าโรงเรียนของตนสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยในระดับมากที่สุด แต่น้อยกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการเพียงเล็กน้อย รองลงมาคือ เชิญชวนให้ทำวิจัยในชั้นเรียนในระดับมาก ซึ่งความคิดเห็นของครูหลังเข้าร่วมโครงการโดยเฉลี่ยรวมไม่แตกต่างไปจากก่อนเข้าร่วมโครงการ ข้อค้นพบนี้อาจเป็นเพราะว่าในช่วงก่อนเข้าร่วมโครงการครูนักวิจัย โรงเรียนมีการตื่นตัวในการปฏิรูปโรงเรียนในด้านการวิจัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากอยู่ในช่วงหลังปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แต่ในช่วงที่เข้าร่วมโครงการครูนักวิจัยแล้ว ครูคิดว่าโรงเรียนเชิญชวนให้ทำวิจัยในชั้นเรียนลดลงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการเล็กน้อย อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนต้องส่งเสริมกิจกรรมด้านอื่นๆอีก เช่น กิจกรรมกีฬาสีของกลุ่มโรงเรียน กิจกรรม กีฬาอำเภอและจังหวัด กิจกรรมวันเด็ก และ อยู่ในช่วงของการจัดทำผลงานเพื่อรับการประเมินกำหนดตำแหน่งผู้บริหารคุณภาพ ทำให้ครูรู้สึกว่าการเชิญชวนให้ทำวิจัยในชั้นเรียนลดลงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ อย่างไรก็ตามครูก็ยังคิดว่าโรงเรียนมีการเชิญชวนให้ทำวิจัยอยู่ในระดับมาก

ด้านทัศนคติ ครูในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดความรู้สึกและแนวโน้มต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูในกลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน คือ รู้สึกว่า“การทำวิจัยเป็นงานที่สลับซับซ้อนเกินกว่าครูประจำการจะนำไปปฏิบัติจริงได้” “การทำวิจัยสร้างความเครียดให้กับครูอย่างมาก” “การปรับปรุงการเรียนการสอนสามารถใช้ประสบการณ์เดิมๆก็เพียงพอโดยไม่ต้องอาศัยการวิจัยค้นคว้า” “การให้ทำวิจัยเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นเกินไป” ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าได้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติวิจัยจริงได้สำเร็จทำให้รู้สึกว่าการวิจัยไม่ซับซ้อนอย่างที่คิด ความเครียดลดลง การปรับปรุงการเรียนการสอนต้องพึ่งพาการวิจัยค้นคว้า และการทำวิจัยไม่ใช่ว่าเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นเกินไป อย่างไรก็ตามครูยังมีความคิดความรู้สึกที่ไม่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูคิดว่าการรวมกลุ่มทำวิจัยในประเด็นเดียวกันสามารถทำให้ครูเรียนรู้ร่วมกันในระยะเริ่มต้นและทำให้ยืดหยุ่นในการทำงาน ส่วนความคิดที่ว่าควรสอนอย่างเดียวไม่จำเป็นต้องทำวิจัย ผลวิจัยไม่สามารถนำไปใช้พัฒนาเด็กและตนเอง ให้เลือกทำงานอื่นที่คล้ายกันแทนการทำวิจัย และให้ครูผู้สอนแต่ละคนทำวิจัยปีละเรื่อง ซึ่งขัดแย้งกับข้อคิดเห็นที่ว่าปรับปรุงการเรียนการสอนสามารถใช้ประสบการณ์เดิมๆก็เพียงพอโดยไม่ต้องอาศัยการวิจัยค้นคว้าและการทำวิจัยไม่ใช่ว่าเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นเกินไป สะท้อนให้เห็นว่าครูยังไม่เห็นคุณค่าของการวิจัยเท่าที่ควร ยังติดยึดในเรื่องการสอนเพียงอย่างเดียว และยังไม่ค่อยเห็นด้วยกับการทำวิจัยปีละเรื่อง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการทำวิจัยยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับครู ซึ่งต้องอาศัยเวลาอีกสักกระยะหนึ่งจนกว่าครูจะมีความคุ้นเคย และมีการกำหนดภาระงานสอนที่เหมาะสมกว่านี้

ด้านความรู้ ครูในกลุ่มตัวอย่างยังมีความคิดความรู้สึกต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมว่า การเข้าร่วมโครงการ ทำให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความรู้ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเขียนเค้าโครงการวิจัย และการเขียนรายงานผลการวิจัยทุกขั้นตอน เพิ่มมากขึ้นจากระดับน้อยเป็นระดับมากอย่างชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ามีครู 1 ใน 3 ของทั้งหมดไม่เคยได้รับการอบรมการทำวิจัยมาก่อน และอีกเกือบครึ่งหนึ่งไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยมาก่อน ส่วนครูที่มีประสบการณ์การทำวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิจัยแบบรายงานผลการใช้มากที่สุด รองลงมาทำเป็นแบบมีขั้นตอนละเอียด 5 บทและบางคนทำเป็นแบบวิจัยหน้าเดียวซึ่งลักษณะความรู้และประสบการณ์ดังกล่าวแตกต่างจากความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมและนิเทศครั้งนี้ จึงทำให้ครูมีความรู้ความสามารถเฉพาะเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การเขียนเค้าโครงการวิจัย และการเขียนรายงานผลการวิจัยทุกขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น

2) การประเมินความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู พบว่า ครูที่เข้าร่วมโครงการมีความสามารถในการเขียนหัวข้อเค้าโครงการวิจัยให้มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีมาก รองลงมา เลือกประเด็นวิจัยได้เหมาะสมและสามารถทำได้ เขียนแต่ละหัวข้อได้สอดคล้องเหมาะสมตลอดแผน เลือกวิธีแก้ปัญหาที่วิจัยได้เหมาะสม และ ใช้ภาษาสื่อสารได้กระชับชัดเจน มีความสามารถในการชั้นปฏิบัติการสอนขณะทำวิจัย สังเกต จดบันทึกพฤติกรรมตนเอง บรรยายภาคในชั้นเรียน พฤติกรรมนักเรียนได้ครอบคลุมตรงประเด็น ตรวจสอบที่กผลงานนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำแผนการสอนเพื่อวิจัยที่ชัดเจนเหมาะสมกับสาระที่สอน ใช้เทคนิคการเรียนการสอนเหมาะสมกับประเด็นที่สอน และ นำผลสังเกตบันทึกแก้ไข ปรับปรุงการเรียนการสอน ครูที่เข้าร่วมโครงการมีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์ แปลผลข้อมูล และ รายงานวิจัยอยู่ในระดับดี โดยสามารถแยกแยะ ยุบโยง ความสัมพันธ์ข้อมูลได้เหมาะสมชัดเจน รวบรวมข้อมูลจากบันทึกครบถ้วน ทำงานวิจัยในภาพรวมมีคุณภาพเหมาะสม แปลผล สรุปผลได้เหมาะสมชัดเจน เขียนเรียบเรียงแต่ละหัวข้อได้สอดคล้องกันตลอดเล่มอย่างเหมาะสม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ครูในกลุ่มตัวอย่างได้รับการฝึกเขียนเค้าโครงการวิจัย โดยให้เลือกปัญหาจริงที่ประสบมา มีตัวอย่างเค้าโครงการวิจัยจริงได้ศึกษาเทียบเคียง นอกจากนั้นผู้วิจัยยังเข้าไปมีส่วนร่วมพิจารณาตรวจแก้ไข ปรับปรุงการเขียนต้นร่างเค้าโครงการวิจัยของครู และที่สำคัญตัวครูโดยรวมแล้วมีความมุ่งมั่นที่ต้องการเรียนรู้และต้องการให้ได้ผลงานที่ดีและมีคุณภาพ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบกับการเสริมแรงให้กำลังใจเป็นระยะจึงส่งผลให้ครูสามารถทำได้ดีและประสบผลสำเร็จ

3) ด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน พบว่าการเข้าร่วมโครงการมีผลให้ ครูในกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมเปลี่ยนแปลงไป เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพิ่มมากขึ้นอย่างเด่นชัดและในขณะเดียวกันครูในกลุ่มตัวอย่างก็มีพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆหลากหลายทุกแบบเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น อย่างเด่นชัดด้วยเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะกระบวนการวิจัยที่ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเป็นวิธีการ

วิจัยที่ทำความรู้กับการเรียนการสอนปกติ ดังนั้นครูจึงต้องคิดหาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน ทำให้ครูปรับวิธีการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เป็นการจัดการเรียนการสอนในเชิงกระตุ้นและลงมือจัดกระทำมากกว่าปล่อยปละละเลย ครูจึงปรับปรุงพฤติกรรมต่างๆหลากหลายทั้งการอธิบายให้ความรู้ มีการแสดง สาธิต ทำตัวอย่าง ให้ลงมือทำการทดลอง เปิดโอกาสให้อภิปรายกลุ่มย่อย เลือกใช้เกมประกอบการสอน จัดทำสถานการณ์จำลองในบางโอกาส จัดศูนย์การเรียนรู้ ให้หาข้อสรุป ศึกษากรณีตัวอย่าง และ จัดให้มีทักษะศึกษา ซึ่งตรงตามหลักจิตวิทยา ทั่วไปที่ทุกคนเมื่อได้รับความรู้และมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานอยู่แล้วมักจะแสดงพฤติกรรมในสิ่งที่ตนคาดหวังออกมาเด่นชัดมากขึ้น

4) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านต่างๆของนักเรียนในชั้นเรียน พบว่า การเข้าร่วมโครงการครูวิจัยมีผลให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น อย่างเด่นชัด โดยแสดงพฤติกรรมในการเรียนแต่ละด้านเพิ่มมากขึ้นอย่างเด่นชัดอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ การมีส่วนร่วมช่วยกันและกันกับเพื่อนและกลุ่ม แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระได้ แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย รับผิดชอบการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ทำผลงานจากการปฏิบัติกิจกรรมได้ ร่วมมือในการประเมินตนเองและเพื่อน รับผิดชอบต่อการทำงานกลุ่ม เล่นเกมภายใต้กฎ กติกาได้ เรียนรู้บทบาทของกลุ่ม รู้จักรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน มีวิธีการและกระบวนการเรียนมีวินัยและความรับผิดชอบในการเรียนรู้ ศึกษาขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ แสดงบทบาทต่างๆตามความรู้สึกของตน สืบค้นหาข้อความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ตัวอย่างอิสระด้วยตนเองได้ คิดค้นปฏิบัติและแสดงออกเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน สามารถแก้ไขฝึกซ้ำเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความเชี่ยวชาญด้วยตนเอง รับฟังข้อมูลความรู้ต่างๆ และสรุปได้ มีบทบาทในการสร้างข้อความรู้ ทำกิจกรรมเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ค้นคว้าในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการ แสดงพฤติกรรมต่างๆในสถานการณ์จำลองได้ ทบทวนหรือเรียนเพิ่มเติมจากกลุ่ม ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง สรุปความคิดเห็นในเวลาจำกัดได้ คิดวิเคราะห์

5) รูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนที่ทำความรู้กับการเรียนการสอนครั้งนี้ มีลักษณะเด่นที่วิธีการวิจัย ซึ่งลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้าควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยเน้นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดประเมินผลการเรียนด้วยแบบบันทึกพฤติกรรมและการเรียนการสอนของครูและของนักเรียนรายสัปดาห์เป็นเครื่องมือหลัก ทำให้ครูต้องปรับวิธีการวัดประเมินผลการเรียนแบบเดิมเป็นการวัดประเมินแบบต่อเนื่องควบคู่กับการเรียนการสอนตลอดช่วงของการทดลอง การใช้เครื่องมือวัดดังกล่าวจึงเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนการสอน เพราะการจดบันทึกของครูและการอ่านบันทึกของนักเรียนช่วยให้ครูผู้สอนมีข้อมูลนำไปปรับปรุงการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนของครูได้ทันทีทั้งนี้ ข้อมูลย้อนกลับดังกล่าวนี้จึงทำให้พฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมดังได้กล่าวไปแล้ว และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนก็เปลี่ยนแปลงไปในทางที่แสวงหาความรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจดบันทึก

แล้ว รูปแบบการวิจัยที่ทดลองนี้ยังเน้นเครื่องมือวัดที่ครูมีอยู่แล้ว ทำให้ได้ข้อมูลต่างๆหลากหลายอันประกอบด้วยข้อมูลจากการตรวจการบ้าน จากการตรวจแบบฝึกหัด คะแนนจากการสอบย่อย คะแนนสอบกลางภาคเรียน และปลายภาคเรียน การใช้เครื่องมือดังกล่าวเหล่านี้นอกจากทำให้ได้ข้อมูลหลากหลายแล้ว ยังเป็นข้อมูลที่มีอยู่แล้วซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลทำนองนี้ไม่ได้เพิ่มภาระงานให้กับครูมากนักไป ดังนั้นรูปแบบการวิจัยที่นำเสนอนี้จึงเป็นรูปแบบการวิจัยที่เอื้อต่อการปฏิบัติได้จริง ลักษณะการวิเคราะห์ข้อความเป็นการแยกแยะพฤติกรรมและเหตุการณ์แวดล้อมในการเรียนการสอน จากนั้นจึงจัดหมวดหมู่ จัดกลุ่มของพฤติกรรมและมองหาความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเพื่อหาข้อสรุป ส่วนการวิเคราะห์ทางสถิติเน้นเฉพาะการแจกแจงค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่านั้นโดยไม่เน้นการทดสอบสมมติฐาน ทำให้ลดความยุ่งยากลง การวิเคราะห์ดังกล่าวนี้จึงเอื้อต่อครูทำวิจัยในชั้นเรียน ส่วนการเขียนรายงานผลงานวิจัยในชั้นเรียนประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

- ส่วนปก ประกอบด้วย 1) หน้าปก ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อนักวิจัย 2) ปกใน ประกอบด้วย ชื่อประธานและกรรมการที่ปรึกษา 3) สารบัญ 4) บทคัดย่อ 5) ประกาศนุญการ

- ส่วนรายงานผล ประกอบด้วย 1) ภูมิหลัง 2) จุดมุ่งหมาย 3) ตัวแปรที่ศึกษา 4) ขอบเขตการวิจัย 5) วิธีการศึกษา 6) เครื่องมือการวิจัย 7) การเก็บรวบรวมข้อมูล 8) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 8.1) ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียน 8.2) ผลการวิเคราะห์คะแนนของการเรียนรู้จากแบบฝึกหัด 8.3) ผลการวิเคราะห์คะแนนของการเรียนรู้จากแบบทดสอบ 9) สรุปและอภิปรายผลการวิจัย และ 10) ข้อเสนอแนะ และหนังสืออ้างอิงถ้ามี หัวข้อรายงานวิจัยดังกล่าวมีความกระชับ และเป็นคำตอบที่สามารถสะท้อนตัวปัญหาได้กระชับไม่เยิ่นเย้อได้สาระ

□ โครงการ “การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ”

อภิปรายได้ดังนี้

1) การรับรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย พบว่า การรับรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความรู้สึก และด้านการปฏิบัติ โดยภาพรวมครูมีคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หลังเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้นก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ($t = 7.27$) แสดงว่า ครูที่เข้าร่วมโครงการมีการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า ตั้งแต่มีการปฏิรูปการศึกษาโดยพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543) บุคลากรที่อยู่ในวงการศึกษาริเริ่มตื่นตัวในการรับรู้ เรียนรู้ และ ปรับปรุงพัฒนาตนเองกันมากขึ้น โดยเฉพาะครูทั้งในภาครัฐและเอกชนพยายามพัฒนาตนเองปฏิบัติหน้าที่การสอน ดังนั้นก่อนที่ครูในกลุ่มตัวอย่างก่อนจะเข้าร่วมโครงการพัฒนาเด็กนักวิจัย ครูส่วนใหญ่

ได้เข้ารับการอบรมที่เกี่ยวกับการที่จะปฏิรูปตนเองในการสอน จากข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กครูส่วนใหญ่จะผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย 1-3 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 40 การรับรู้ของครูส่วนใหญ่ก่อนเข้าร่วมโครงการจึงประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนหลังการอบรมด้วยโครงการการสอนด้วยเทคนิคเด็กนักวิจัย ระดับการรับรู้ของครูอยู่ในระดับมากและมากที่สุดซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในช่วงคะแนนค่อนข้างมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการรับรู้ของครูหลังการอบรม ด้านความรู้ ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ว่ารับรู้ในระดับมากที่สุดว่า การจัดการเรียนรู้วิธีนี้เป็นวิธีการที่让孩子ได้ลงมือศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ ความจริงด้วยตนเองตามความสนใจและความอยากรู้อยากเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.9333) ด้านความรู้สึก ครูรับรู้ว่าเป็นวิธีการที่ทำให้ครูรู้จักและเข้าใจตัวเด็กมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่อยากรู้อยากเห็น และให้โอกาสเด็กดำเนินการศึกษาค้นคว้าภายใต้การแนะนำของครู (ค่าเฉลี่ย = 4.9333) และด้านการปฏิบัติ รับรู้ว่าเป็นวิธีการที่มีเทคนิคการซักถาม พุดคุย สังเกต ตรวจสอบผลงานเพื่อประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย = 4.8667)

ดังนั้นการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยด้วยการให้ครูจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จึงนับว่าเป็นงานวิจัยที่มุ่งแสวงหารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษาที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นปฏิรูปการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยในมาตรา 22 กำหนดไว้ว่า "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด" ซึ่งหมายถึง ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้โดยครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับผู้เรียน จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้น ทำท่าย ให้กำลังใจ ช่วยแก้ปัญหาและชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล อันเป็นแม่บทสำคัญต่อการปฏิรูปให้ครูปฏิบัติการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งวิธีจัดการเรียนรู้แบบนี้ครูสามารถนำมาใช้หลอมรวมเป็นวิธีการสอนปกติในชั้นเรียนในการจัดการเรียนการสอนได้ทุกวันและตลอดไป อันนำไปสู่การสอนให้ครูแบบพึ่งพาตนเอง

2) การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยของครูที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ครูทั้งหมดทุกคน จัดกิจกรรมโดยใช้สื่อที่หลากหลาย รองลงมามีจำนวนมากเท่ากัน ร้อยละ 98.30 จัดกิจกรรมการสอนแบบรายบุคคล ใช้การสนทนาเป็นกลุ่ม ใช้การโต้ตอบคำถาม และใช้เทคนิคการระดมพลังสมอง ที่เหลือมีจำนวนอยู่ในช่วงร้อยละประมาณ 80 ถึงร้อยละ 88 ใช้การจัดกิจกรรม ให้เด็กค้นพบด้วยตนเอง ให้เด็กปรึกษาพุดคุยกับครู ครูสร้างสถานการณ์จำลอง และให้เด็กแสดงบทบาทสมมติ ส่วนลักษณะกิจ

กรรมที่ครูใช้น้อยที่สุด คือ ละคร คิดเป็นร้อยละ 36.70 วิธีปฏิบัติที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย โดยภาพรวมครูส่วนใหญ่มีวิธีปฏิบัติที่สำคัญที่เหมือนกันอยู่ในระดับมาก

จากการวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยของครูที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ลักษณะกิจกรรมวิธีการปฏิบัติที่สำคัญและการลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบนี้ เป็นกระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้หลักผู้เรียนเป็นส่วนที่มีความสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอนใช้วิธีไม่ได้ให้ผู้เรียนท่องจำอย่างเดียวแต่ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและกระตุ้นให้เด็กคิด เน้นการเรียนรู้ที่สมบูรณจะต้องผ่านการมีส่วนร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมทำจริง และร่วมประเมินผลโดยผู้เรียน กระบวนการนี้จะก่อให้เกิดความสุขแก่ตัวผู้เรียน ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างต่อเนื่องตามบทบาทของแต่ละฝ่าย เช่น ผู้สอนทำหน้าที่ให้กำลังใจ ออกแบบกิจกรรมและจัดประสบการณ์เรียนรู้ อำนวยความสะดวก และเป็นพี่ปรึกษา ช่วยให้ผู้เรียนแสดงบทบาท ค้นพบความสามารถของตนเอง พัฒนาความสามารถทางสติปัญญา หรือไอคิว และพัฒนาความสามารถทางอารมณ์หรืออีคิว ซึ่งครูมีความสำคัญเป็นเสมือนแม่ทัพผู้วางแผน มีสายดาที่กว้างไกลหรือวิสัยทัศน์ที่รอบรู้ว่าจะจัดการเรียนการสอนตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์อันสูงสุดของเด็ก ซึ่งผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง จำเป็นต้องรู้จักคิดค้น สร้างสรรค์ และจัดสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวย รวมทั้งเปิดทางใหม่ๆ ให้แก่เด็ก ให้เขาได้ค้นพบ และรู้จักตัวเอง ดังนั้นเด็กจะต้องฝึกใช้ปัญญาขั้นสูงในการเรียนจากการค้นคว้า วิจัย ในเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการสอนด้วยเทคนิคเด็กนักวิจัยนี้ จึงนับว่าเป็นกระบวนการสอนที่มีรูปแบบมีหลักการและขั้นตอนที่มีได้กำหนดเนื้อหาสาระตายตัว ครูผู้สอนเป็นผู้ค้นพบ เรียนรู้ พึ่งพาตนเอง โดยหาเนื้อหาสาระที่จะให้เด็กเรียนรู้เหมาะกับบริบทและสังคมของโรงเรียนแต่ละพื้นที่ ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการสอนเหมาะสมกับยุคปฏิรูปการศึกษาให้ครูผู้สอนมีวิธีการจัดการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง

3) ระดับทักษะการเรียนรู้ของเด็ก จากการเรียนรู้แบบเด็กวิจัย ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามระดับชั้น โดยภาพรวม เด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 และ ปีที่ 2 มีทักษะการเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละทักษะ ทักษะการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับสูงอันดับแรก คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมาเรียงลำดับดังนี้ ด้านความมีวินัย ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านทักษะการสังเกต ด้านผู้นำ และมีทักษะอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับสุดท้ายคือ ด้านการสื่อความหมาย และเมื่อจำแนกตามเพศ โดยภาพรวม เด็กชายและหญิงมีทักษะการเรียนรู้ในระดับสูง เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละทักษะ ทักษะการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับสูงอันดับแรก คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมา ด้านความมีวินัย ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านทักษะการสังเกต ด้านผู้นำ และมีทักษะอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านการสื่อความหมาย และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ผลการวิจัย

พบว่า ตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการ 8 สัปดาห์ คณะแผนกเสียรวมทักษะการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละด้านทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อความหมาย ด้านความมีวินัย ด้านทักษะการสังเกต และด้านผู้นำ มีการเปลี่ยนแปลงจากสัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ทักษะการเรียนรู้ของเด็กทุกด้าน ตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกระบวนการสอนด้วยเทคนิคเด็กนักวิจัยมุ่งเน้นให้เด็กค้นคว้า สืบเสาะ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในขณะที่เรียนรู้เด็กสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมากขึ้น มีการช่วยเหลือระหว่างกลุ่ม คิดประดิษฐ์งานกลุ่มและงานเดี่ยว สนุกสนาน มีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ สามารถสร้างผลงานออกมาได้ เช่น การปั้นโอ่ง การวาดภาพ การทำหนังสือนิทาน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ผลงานของเพื่อนและตนเอง ช่างสังเกตมากขึ้น กล้าซักถาม กล้าพูดกับครู ออกมาเล่าเรื่องให้เพื่อนฟังได้ เด็กกระตือรือร้นที่จะหาแหล่งเรียนรู้ให้ครู ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อหาความรู้ดีมาก สามารถหาคำตอบได้ตามต้องการ มีคำถามและคำตอบเกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ กล้าแสดงออกในการอภิปรายร่วมกับครูและเพื่อน สามารถเล่าประสบการณ์เดิมได้ มีรู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยการซักถามผู้ปกครองในเรื่องที่สนใจอยากรู้ และรู้จักกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งวิธีการนี้เด็กต้องมีปฏิสัมพันธ์กับครู เพื่อน และผู้ปกครอง จากข้อค้นพบนี้สอดคล้องเป็นไปพัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กช่วงวัย 4 – 6 ขวบ เด็กวัยนี้มีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน ปรับตัวในการเล่น หรืออยู่กับผู้อื่นอย่างมีความสุข ทำหน้าที่ตามเวลา มีความรับผิดชอบ รู้จักกาลเทศะ การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์, 2545) จากการที่เด็กเรียนรู้ด้วยวิธีเทคนิคเด็กนักวิจัยนี้ ทำให้เด็กมีทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์มากขึ้นเป็นอันดับแรก โดยมีพฤติกรรมแสดงออกในแต่ละด้านเฉพาะ ดังนี้ 1) ความร่วมมือ ได้แก่ การที่เด็กทำกิจกรรมร่วมกันแล้วแสดงออกในด้าน การกระทำ หรือคำพูด ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ 2) การทำงานกลุ่ม ได้แก่ การที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรมโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และปฏิบัติงานภายในกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี 3) การช่วยเหลือ ได้แก่ การที่เด็กจะแสดงพฤติกรรม การแบ่งปัน การเกื้อกูลซึ่งกันและกัน คอยดักเตือนเมื่อกระทำผิด 4) การแบ่งปัน ได้แก่ การที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดในการแบ่ง หรือให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์ที่ตนเองครอบครองอยู่ให้เพื่อน การรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ใช้รูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ กัน เช่น งานวิจัยของ การ์ดเนอร์ (Gardner, 1989) วอน (Vaughn, 1994) ลีเจวน์ (Lejeune, 1995) ซาลาเม (Salome, 1979) บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2541) สุทธิพรณ ธีรพงศ์ (2543) วันเพ็ญ ปูลพันธ์ (2539) บังอร จำปา (2538) จันทรเพ็ญ สุภาพล (2535) และจิราภรณ์ วสุวัต (2540) พบว่า เด็กส่วนใหญ่จะมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์สูงขึ้นเป็นอันดับแรก

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในครั้งนี้เด็กมีทักษะการเรียนรู้ในด้านอื่นๆอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ทั้งในด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการสื่อความหมาย ด้านความมีวินัย ด้านทักษะการสังเกต และ ด้านผู้นำ ส่วนพฤติกรรมเด่นของเด็กขณะเรียนรู้ด้วยวิธีการนี้มีพฤติกรรมเด่น คือ รู้จักสังเกต สืบค้น ศึกษาค้นคว้าข้อความรู้ ตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น สื่อความหมาย ทำงานกลุ่ม วางแผน ตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ แก้ไขข้อขัดแย้ง ค้นคว้าหาคำตอบ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีส่วนร่วม แก้ปัญหา ค้นคว้าการคำตอบด้วยเวลาจำกัด สรุปข้อความรู้ แสดงความคิดเห็นความรู้สึก รู้จักการวิเคราะห์ มีความรับผิดชอบในบทบาท ทำงานร่วมกัน มีมนุษยสัมพันธ์ สร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกัน รวมทั้งตลอดระยะเวลาช่วงการทดลอง 8 สัปดาห์ เด็กมีประสบการณ์อยู่ในระดับมาก คือ เด็กเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข ซึ่งผลการเรียนรู้ของเด็กนี้ตรงกับแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ที่จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543) มาตรา 6 ได้ให้หลักการและกรอบแนวคิด แนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้คนไทยพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้เด็กมีลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ตามที่นักวิชาการ นักคิด นักปฏิบัติ นักบริหาร และผู้เรียน วาดฝันได้บนกรอบความคิดของพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ คนไทย เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข โดยให้เด็กใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ลักษณะ คือ การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้แบบองค์รวม การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง การเรียนรู้ร่วมกันบุคคล และการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วย ตนเอง ผลการเรียนรู้ที่เกิดกับเด็กด้วยเทคนิคเด็กนักวิจัยนี้ ทำให้เด็กมีทักษะการเรียนรู้ และพฤติกรรมเป็นไปในทางที่พึงปรารถนา และเป็นการเรียนรู้ชนิดที่เด็กสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ในทุกกรณี สามารถเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองได้

4) ผลงานของเด็กขณะเรียนรู้ จากการที่ครูประเมินผลงานของเด็ก โดยภาพรวม ผลงานของเด็กส่วนใหญ่อยู่ในระดับงานดีมากเมื่อแยกพิจารณาเป็นการประเมินตามช่วงสัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8 ปรากฏว่า ผลงานของเด็ก ในระยะช่วงสัปดาห์ที่ 6 ผลงานอยู่ในระดับดีมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ในสัปดาห์ที่ 4, 8, และ 2 ผลงานอยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับสำหรับลักษณะและจำนวนชิ้นงานของเด็ก พบว่า ผลงานของเด็กส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นงานการวาดภาพด้วยสีเทียน จำนวน 3,448 ชิ้น รองลงมา ผลงานมีลักษณะเป็นงานประดิษฐ์ (เช่น เอากล่องมาประดิษฐ์เป็นรถ ประดิษฐ์เครื่องดนตรี การปั้นโอ่ง การมัดย้อมผ้า เป็นต้น) จำนวน 3,053 ชิ้น เป็นงานการวาดภาพด้วยสีน้ำ จำนวน 1,552 ชิ้น ลักษณะผลิตเป็นงานกลุ่ม จำนวน 968 ชิ้น เป็นงานฉีก ตัด ปะ พับกระดาษ เช่น ปั้นกระดาษหนังสือพิมพ์ มีจำนวน 837 ชิ้น ส่วนงานลักษณะอื่น ๆ มีจำนวนผลงานค่อนข้างน้อย เช่น ย้อมผ้า ทำน้ำสมุนไพรตะไคร้ ขนมนับลอยยาปลาทุ ปลากะปองย่างกุ้ง หมูต้มยำไก่ หมู ปลา กุ้ง งานเพาะต้นไม้ งานย้อมกระดาษ

เป็นสีและงานให้เด็กเขียน และเป็นงานให้เด็กจัดร้านจำลองมีจำนวนเท่ากับ 235 ชิ้นรวมผลงานทั้งหมด 10,128 ชิ้น

□ โครงการ “การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน” อภิปรายได้ดังนี้

1) การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา

- ผลการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษาพบว่า เด็กระดับประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,337 คน และที่อยู่ตามภูมิภาคที่เป็นภูมิสำเนา คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกคุณธรรมและจริยธรรมแต่ละด้าน พบว่า เด็กระดับประถมศึกษา มีคุณธรรมและจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ส่วนคุณธรรมและจริยธรรมด้านความเสียสละ ด้านความ มีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ และด้านความอดสาเห อยู่ในระดับปานกลาง

- ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา จำแนกตามเพศ และจำแนกตามภูมิภาคที่เป็นภูมิสำเนา พบว่า

- คุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและรายด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความอดสาเห ความมีน้ำใจ ความสามัคคี และ ความกตัญญูกตเวที ของเด็กชายและหญิงระดับประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

- คุณธรรมและจริยธรรมของเด็กระดับประถมศึกษาที่อยู่ในภูมิภาคที่เป็นภูมิสำเนาต่างกัน(ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) โดยรวมคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดสาเห แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนคุณธรรมและจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และ ความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 แต่ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของคุณธรรมและจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความสามัคคี และด้านความกตัญญูกตเวที

จากผลการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2,337 คน กลุ่มตัวอย่างเพศชายและหญิง และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในภูมิภาคต่างๆที่เป็นภูมิสำเนา แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กระดับประถมศึกษาเหล่านี้ ตระหนักถึงสภาพคุณงามความดี และธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม ความประพฤติที่ดีที่ชอบ ความประพฤติอันพึงประสงค์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม แม้ว่าจะเน้นคุณธรรมและจริยธรรมแต่ละด้านที่เด็กระดับประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินนั้น อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับ

มาก แต่ยังพบว่า มีประเด็นบางประเด็นที่เด็กระดับประถมศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ และ
เกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินว่า พฤติกรรมอะไรเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก ที่ควรและเหมาะสม
ดังนั้น บิดามารดา ครูอาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำเป็นจะต้องจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้
เด็กระดับประถมศึกษาสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ โดยจัดการศึกษาทั้ง
ในระบบ นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเน้นความสำคัญ ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม
กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา

ผลการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับกรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ (2523 : 17-18) มีระบุไว้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดกับ
เด็กและเยาวชน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญๆ ต่อไปนี้ คือ ความรับผิดชอบ ความ
ซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความกตัญญูกตเวที การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี
การประหยัด ความยุติธรรม และความเมตตากรุณา อีกทั้งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
(2545 :1-2) ระบุไว้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมด้านต่างๆดังกล่าวข้างต้น เป็นคุณธรรมและ
จริยธรรมที่สำคัญยิ่ง โดยต้องการให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงาม ทั้งในด้านความรู้ ด้านทักษะ
และกระบวนการด้านเจตคติและค่านิยมและด้านการจัดการและปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำ
ความรู้ทางคุณธรรมและจริยธรรมมาพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ใน
สังคมได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้ สาระสำคัญของผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของการวิจัย
สอดคล้องกับขอบข่ายเนื้อหาวิชาจริยศึกษาและศาสนศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
2545 : 40-41) ที่แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ จริยธรรมบุคคล จริยธรรมสังคม และจริยธรรมสิ่งแวดล้อม
โดยจริยธรรมส่วนบุคคล มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง โดยให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร และความ
อดสาหะ เป็นต้น ส่วนจริยธรรมสังคมนั้น มุ่งเน้นเนื้อหาทางจริยธรรมที่เป็นเรื่องการพัฒนา
ความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อให้ผู้เรียนมีความผสมกลมกลืนในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเอง
กับผู้อื่น ซึ่งเนื้อหาของจริยธรรมสังคม เช่น ความเมตตากรุณา การพูดดี การบำเพ็ญตนให้เป็น
ประโยชน์ต่อผู้อื่น การประกอบอาชีพสุจริต ความกล้าหาญทางจริยธรรม ความมีน้ำใจ
ความสามัคคี ความเสียสละ และความกตัญญูกตเวที เป็นต้น นอกจากนี้จริยธรรมสิ่งแวดล้อม
มุ่งเน้นให้มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ให้รู้จักประมาณค่าในการบริโภค
ให้กตัญญูกตเวที รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อม ให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และให้อนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

ผลการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมแต่ละด้านของการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ
ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิก (2520 : 8) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญ
ของจริยธรรมควรครอบคลุม 4 ส่วนต่อไปนี้ คือ ความรู้เชิงจริยธรรม พฤติกรรมเชิงจริยธรรม
ทัศนคติเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้
เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคม ว่าสิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ ซึ่ง

สมาชิกในสังคมต้องเรียนรู้ สำหรับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับและต้องการ เช่น ความซื่อสัตย์ และไม่เอาเปรียบผู้อื่น เป็นต้น ส่วนทัศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลว่า ชอบหรือไม่ชอบลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆ นอกจากนี้ เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ จะทำให้ทราบถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป คุณธรรมและจริยธรรมแต่ละด้านของการวิจัยในครั้งนี้ เป็นคุณธรรมและจริยธรรม ที่มีความสำคัญยิ่งที่ควรจะศึกษาและปลูกฝังให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม มีระเบียบ วินัย มีความมั่นคง และมีความสุขในชีวิต ตลอดทั้ง เพื่อความผาสุกและมั่นคงของประเทศไทย

2) การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของบิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนั้น เป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บิดามารดา ครูอาจารย์และสถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน โดยมีประเด็นสำคัญๆ ดังนี้

- ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับเด็กระดับประถมศึกษาตามความคิดเห็นของบิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชนนั้น ผลการศึกษา พบว่า บิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชน มีความเห็นว่า เด็กระดับประถมศึกษาส่วนมากขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ไม่วิริยะอุตสาหะ ไม่ค่อยมีน้ำใจ ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ประหยัดแต่ฟุ่มเฟือย ไม่เชื่อฟังครูอาจารย์ และบิดามารดา ไม่ซื่อสัตย์ ไม่สามัคคี ใช้ภาษาถ้อยคำที่ไม่ไพเราะ ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่ให้ความเคารพผู้ใหญ่ ไม่รู้จักกาลเทศะ ไม่ตรงต่อเวลา ใช้ความรุนแรง ไม่ได้รับการฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมจากที่บ้าน และส่วนมากเลียนแบบสื่อโฆษณา โดยขาดวิจารณญาณและรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติมาปฏิบัติโดยไม่ไตร่ตรอง อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และทางวัตถุเพิ่มมากขึ้น แต่ขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ส่งผลกระทบต่อสภาพชีวิตและจิตใจของเด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อย ทำให้เด็กปรับตัวไม่ทัน ขาดการไตร่ตรองและขาดการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงมีพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้บิดามารดา ครูอาจารย์ สื่อมวลชน และทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรจะศึกษาหาแนวทางเพื่อพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นให้แก่เด็กและเยาวชน โดยทุก ๆ ฝ่ายจะต้องร่วมมือกัน รับผิดชอบกันในการกำหนดแผนงาน โครงการ วัตถุประสงค์ ขอบข่ายในการดำเนินงาน วิธีดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน การประเมินผล และการติดตามผล เพื่อเสริมสร้างให้เด็กมีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติใน สิ่งที่ดีงาม มีระเบียบวินัย เป็นคนดีและมีคุณค่าของสังคม

- ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กระดับประถมศึกษาที่เกี่ยวกับบิดามารดา ตามความคิดเห็นของบิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชน ผลการศึกษา พบว่า ส่วนมากจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู บิดามารดาไม่มีเวลาให้บุตรธิดา ไม่ค่อยใกล้ชิดบุตรธิดา มีภาระเกี่ยวกับการทำงาน ไม่เป็นแบบอย่างที่เหมาะสมให้กับบุตรธิดา บางท่านไม่กล้าแนะนำ อบรม สั่งสอนบุตรธิดา หรือ บางท่านก็ยอมรับความเป็นจริงที่เกี่ยวกับความประพฤติของบุตรธิดาไม่ได้ ส่วนอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนนั้นคือ ไม่ได้รับการสนับสนุน ตลอดทั้งความร่วมมือจากบิดามารดาเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะว่า สภาพสังคมปัจจุบัน ทำให้บิดามารดาตระหนักถึงสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ทุ่มเทชีวิตให้กับการทำงาน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้การใช้เวลากับครอบครัวลดน้อยลง เด็กขาดที่พึ่งทางใจ ขาดที่ปรึกษา เมื่อมีปัญหาก็ไม่ทราบจะปรึกษาใคร ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างบิดา มารดา บุตรธิดา ลดน้อยลง โอกาสที่จะมี กิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกครอบครัวมีน้อยมากหรือไม่มีเลย ไม่มีโอกาสที่จะเรียนรู้คุณธรรมและจริยธรรมจากบิดามารดา ไม่ทราบจะเลียนแบบใคร ไม่แน่ใจว่าสิ่งใดควรประพฤติปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้บิดามารดา ควรจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัว ควรจัดสรรเวลา และหาโอกาสที่จะส่งเสริมให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งในการดูแล และพัฒนาคุณภาพของสมาชิกในทุกมิติเพื่อให้บุตรธิดาเป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่จะรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ประพฤติปฏิบัติตนอย่างถูกต้องทำนองครองธรรม รู้จักคิด วิเคราะห์ กลั่นกรองเลือกรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างรู้เท่าทัน รู้ว่าสิ่งใดควรกระทำไม่ควรกระทำเพื่อให้บุตรธิดาเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพ ของครอบครัวและสังคมต่อไป

- ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กระดับประถมศึกษาที่เกี่ยวกับครูอาจารย์ และสถาบันการศึกษา ตามความคิดเห็นของบิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชน พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนมากไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างจริงจังและไม่ได้รับเนื้อหาสาระที่ชัดเจนว่าต้องการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมอะไรและอย่างไร ครูมีภาระงานสอนและงานธุรการมาก ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนเด็กทั้งคุณธรรมและจริยธรรม ขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน และสถาบันการศึกษา ขาดการจัดกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยในแต่ละสัปดาห์ควรจัดเวลาให้มีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ในการจัดกิจกรรมควรใช้เทคนิค สื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ภายหลังการจัดกิจกรรมควรมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และครูอาจารย์ควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน แสดงให้เห็นว่า ครูอาจารย์และสถาบันการศึกษา ยังไม่ได้ ทุ่มเท และตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กมากนัก แต่จะมุ่งเน้นความสำคัญและกระบวนการที่จะพัฒนาให้เด็กมีความรู้ทางวิชาการ และมีภูมิปัญญาสูงขึ้น มุ่งพัฒนาให้เด็กเป็นคนคิดเก่ง เรียนเก่ง มีภูมิปัญญาที่แตกต่างหลากหลาย และแม้ว่าการพัฒนาด้านพุทธิปัญญาจะมีความสำคัญ แต่ครูอาจารย์และผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาของเด็ก ควรปฏิรูป

กระบวนการพัฒนาครูอาจารย์ ควบคู่กับการปรับปรุงกระบวนการผลิตครูเพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และกำหนดแนวทางในการจัดกระบวนการพัฒนาให้เด็กได้เรียนรู้ และทดลองปฏิบัติจริงเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ ตลอดจนเห็นคุณค่าในการนำคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้สถาบันการศึกษา ควรกำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการที่เป็นรูปธรรมที่จะเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก จัดสรรเวลาเพื่อพัฒนาในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ เพราะสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพนั้น สมาชิกทุกคนในสังคมนั้นทั้งเด็กและเยาวชนจะต้องเป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

- ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กระดับประถมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน ตามความคิดเห็นของบิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชน ผลการศึกษา พบว่า เด็กส่วนมากจะเลียนแบบพฤติกรรมและการแสดงออกต่าง ๆ จากสื่อและการโฆษณา และบางครั้งจะขาดวิจารณญาณในการแยกแยะความถูกต้อง อีกทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ มีน้อยมาก อาจจะเป็นเพราะว่าผู้ผลิตสื่อ อาจจะไม่ให้ความสนใจที่จะผลิตสื่อเพื่อการศึกษา อีกทั้งอาจจะขาดแหล่งทุนที่จะสนับสนุนในการผลิตสื่อทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปัจจุบันสื่อมวลชน ผู้ผลิตสื่อผู้ให้การสนับสนุนด้านการเงิน จะให้ความสำคัญในการพัฒนาสื่อเพื่อการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ภาครัฐและเอกชนควรจะร่วมกันวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่จะนำมาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรมและ จริยธรรม โดยผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ จัดสรรเวลาในการถ่ายทอดอย่างเป็นรูปธรรมและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการประเมินผลและติดตามผลการเผยแพร่ของสื่อต่างๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไข เนื้อหา สาระ และแผนปฏิบัติการของสื่อมวลชนเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545 – 2549 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2544: ง) ที่มีจุดมุ่งหมายมุ่งเน้นการจัดปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนส่วนใหญ่ของประเทศเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมไทย โดยมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ” ใน 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ “สังคมคุณภาพ” “สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้” และ “สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน” สำหรับสังคมคุณภาพนั้นมุ่งยึดหลักความสมดุล ความพอดี ความสามารถสร้างคนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี นอกจากนี้ ต้องการให้คนไทยทุกคนดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทยที่พึงพาเกื้อกูลกัน รู้รัก สามัคคี มีจารีตประเพณีดีงาม มีความเอื้ออาทร รักภูมิใจในชาติและท้องถิ่น มีสถาบันครอบครัวและชุมชนที่เข้มแข็ง

3) การกำหนดรูปแบบในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบจากผลการสำรวจคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กระดับประถมศึกษา ผลการสำรวจความคิดเห็นของบิดามารดา ครูอาจารย์ และสื่อมวลชน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก ตลอดจนศึกษาจากทฤษฎี หลักการแนวคิด และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมผนวกกับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการพัฒนา คุณธรรมและจริยธรรมของผู้วิจัย ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 การจัดระบบและบริหารรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายต่างๆ โดยเริ่มต้นจากการริเริ่มจัดให้มีโครงการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ในสถาบันการศึกษาเป็นลำดับแรกพร้อมทั้งกำหนดขอบข่ายของคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่ต้องการพัฒนา ซึ่งได้มาจากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนทั้งกำหนดคุณสมบัติ บทบาท หน้าที่ ของบุคลากรที่จะรับผิดชอบโครงการ และบุคลากรที่จะทำหน้าที่พัฒนา และติดตามผลการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานประกอบ ทั้งจัดสรรเวลาเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานดังกล่าวให้แน่นอน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผลการจัดระบบและบริหารรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานนี้ สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการแนะแนวของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545:21) ที่มีกระบวนการดำเนินงาน โดยการเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน ปฏิบัติตามแผน กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน ตรวจสอบและทบทวนการดำเนินการที่ผ่านมา พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาทุกขั้นตอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มิติที่ 2 วิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการพัฒนาโดยให้คำนึงถึงวัยวุฒิ คุณวุฒิและความพร้อมของเด็ก ตลอดจนทฤษฎี หลักการและแนวคิดในการพัฒนาเรื่องดังกล่าว โดยใช้เทคนิคหรือวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย ประกอบกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้บรรยากาศในการพัฒนาเข้าใจผู้เรียนให้มีส่วนร่วมและเห็นคุณค่าที่จะนำคุณธรรมและจริยธรรมไปปฏิบัติจนเป็นลักษณะนิสัยและวิถีชีวิตของตนเอง เช่น จัดสิ่งเร้าให้เด็กได้รับรู้และเกิดความสนใจในสิ่งที่จะปลูกฝัง จัดกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์ที่จะช่วยให้เด็กมีการตอบสนองในเรื่องนั้นๆและเกิดความพึงพอใจให้เห็นคุณค่าประโยชน์ ได้รับประโยชน์เพื่อจะช่วยให้เด็กมีโอกาสนำไปปฏิบัติ ยึดถือให้เป็นส่วนหนึ่งของลักษณะนิสัยและวิถีชีวิตของตนเอง นอกจากนี้ ยังสามารถใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การสนทนา พูดคุย ได้ตอบ บรรยาย อภิปราย ระดมสมอง คิดแก้ปัญหา เปรียบเทียบอุปมาอุปไมย วิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ใช้เทคนิคบทบาทสมมติ การสลับบทบาท สถานการณ์จำลอง การใช้ตัวแบบ การประสาณศิลป์ ด้านภาษา กับการสอนคุณธรรมและจริยธรรม โดยใช้นิทาน สุภาษิต และ เชื่อมโยงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน การใช้กิจกรรมกลุ่ม กลุ่มสัมพันธ์ การให้คำปรึกษา และการแสดงละคร ตลอดจนใช้วิธีการสอนโดยการ

ชี้แนะแนวทางเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของคณะกรรมการศึกษาแนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม (2536 : 12-13) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมและจิตใจของเด็กและเยาวชนไปพร้อมกัน โดยจะต้องคำนึงถึงวัยวุฒิประกอบด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในระดับประถมศึกษาที่การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กนั้น ไม่อาจจัดกระทำได้โดยตรงที่จิตใจของเด็ก เนื่องจากเด็กยังมีการควบคุมตนเองได้น้อยจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เอื้อต่อการส่งเสริมและพัฒนาลักษณะทางจิตใจของเด็กด้วย อีกทั้งเนื้อหาของการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมจะเพิ่มขึ้นตามระดับอายุของเด็ก

ส่วนวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของทิตนา แชมมณี (2541 : 55-59) ที่ได้นำเสนอวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ วิธีการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก และตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ตลอดจนทั้งวิธีการทำค่านิยมให้กระจ่าง และใช้หลักการสอนด้านจิตพิสัยตามแนวคิดของบลูม (Bloom, 1956) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยใช้วิธีสอน กลวิธีสอน และเทคนิคของพระพุทธองค์ที่สามารถนำมาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน (ทิตนา แชมมณี, 2541: 72-73 ; อ้างอิงจาก พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). 2540 ; เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2540 ; สมุน อมรวิวัฒน์. 2530 ; วศิน อินทสระ. 2538 ; แสง จันทร์งาม. 2522 ; และประสาร ทองภักดี. 2513)

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับวิธีการพัฒนาจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544 : 77-99) ซึ่งได้ระบุว่า ในช่วงวัยเด็ก (3-8 ขวบ) เป็นช่วงที่ควรปลูกฝังจิตลักษณะพื้นฐานทางจริยธรรม 3 ประการ คือ ทศนคติต่อคุณธรรมและค่านิยม ความเชื่อฟัง และ การเตรียมความพร้อมในการรับจริยศึกษาของเด็ก โดยวิธีการในการปลูกฝังจิตลักษณะด้านทศนคติต่อคุณธรรมและค่านิยม ทำได้ 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 โดยบอกกล่าวให้เด็กรับทราบเรื่องราวของผู้อื่นที่ทำความดี ละเว้นความชั่ว และบอกเด็กว่าผู้กระทำได้รับประโยชน์หรือเกิดความพอใจอย่างไร ส่วนวิธีที่ 2 คือ การจัดให้เด็กได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงออกทางคุณธรรมหรือค่านิยม แล้วให้เด็กได้รับรางวัลหรือเกิดความพอใจ ส่วนวิธีการพัฒนาความเชื่อฟังนั้น ทำได้ด้วยการควบคุม และ การลงโทษหรือให้รางวัล โดยผู้ใหญ่จะออกคำสั่งให้เด็กทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือไม่ให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และ ต้องตรวจตราติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อดูว่าเด็กทำตามคำสั่งหรือไม่ ถ้าทำตามก็ให้รางวัล ถ้าไม่ทำตามก็ตักเตือน นอกจากนี้ วิธีการพัฒนาการเตรียมความพร้อมในการรับจริยศึกษาก่อนวัยเรียนนั้น ครูอาจจะพัฒนาเด็กให้เกิดความพร้อม โดยฝึกให้เด็กรู้จักตนเอง ยอมรับตนเอง ยอมรับแบบอย่างจากผู้อื่น และเปิดโอกาสให้เด็กประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาจิตลักษณะทางจริยธรรมแก่นักเรียนประถมปลายถึงมัธยมตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงก่อนวัยรุ่น (9-13 ปี) โดยให้

นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการควบคุมตน ฝึกให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราหรือการรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ตลอดทั้งฝึกความมีเหตุมีผล ส่วนวิธีการพัฒนาจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมปลาย(14-19 ปี) นั้น ควรฝึกให้เด็กรู้จักเสียสละ พัฒนาการเห็นแก่ส่วนรวมและมีมนุษยธรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกคิดและตัดสินใจด้วยตนเองและฝึกการควบคุมตนเอง ตลอดทั้งฝึกให้เด็กรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่น เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าเห็นแก่ตัวหรือพวกพ้อง และให้มีวินัยในตนเอง เป็นต้น ซึ่งวิธีการต่างๆ เหล่านี้จะช่วยพัฒนาจิตลักษณะต่อไปนี้ คือ การเห็นแก่ส่วนรวมและมีมนุษยธรรมสูง ความสามารถควบคุมตนเองอย่างเต็มที่และความเป็นประชาธิปไตย

ผลการศึกษาครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บรินท์นัลล์ (Brintnall, 1999) ที่ศึกษาพบว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ควรให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงทั้งในและนอกชั้นเรียน ได้เข้ารับการฝึกอบรมในการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมเป็นรายกรณี ได้สำรวจและนำเสนอประเด็นปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ได้ฝึกทำโครงการวิจัย ฝึกการเป็นที่ปรึกษาด้านคุณธรรมและจริยธรรม และได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดแก่ตนเอง ตลอดทั้งเรียนรู้ที่จะวัดและประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมต่างๆ โดยผู้ฝึกจะต้องคำนึงถึงวัยวุฒิและคุณวุฒิของเด็กและเยาวชนประกอบด้วย

มิติที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมพื้นฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการพัฒนาไว้ดังนี้ คือ การกำหนดหัวข้อเรื่องที่ต้องการพัฒนา การกำหนดความคิดรวบยอดหรือแนวคิด วัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการพัฒนา ตลอดทั้งการวัด การประเมิน และติดตามผลการพัฒนา ซึ่งขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษาของการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของซิมอน แกร์ริสันและฮิกส์(Simon, Garrison, and Hicks, 2002) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองในการสอนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในชั้นเรียน โดยเขาได้สรุปและให้ข้อเสนอแนะว่า

ประการแรก ก่อนจะพัฒนาคุณธรรม หรือจริยธรรมอะไร หรือก่อนจะกำหนดหัวข้อเรื่องที่ต้องการพัฒนาควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและ จริยธรรมของแต่ละวัฒนธรรมของแต่ละประเทศว่า คุณธรรมและจริยธรรมที่จะนำมาพัฒนานั้นมีความเป็นมาอย่างไร มีการประพฤติปฏิบัติกันอย่างไร มีคุณค่า มีความหมายและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม และวัฒนธรรมนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด

ประการที่ 2 ควรกำหนดกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ๆ

ประการที่ 3 วิธีดำเนินการพัฒนาควรเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้อภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และเสนอแนะเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่สำคัญ ๆ ที่เป็นพื้นฐานที่บุคคลในยุคปัจจุบันควรจะได้ประพฤติปฏิบัติ และเห็นคุณค่าของคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ๆ

ประการที่ 4 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ และมีประสบการณ์ตรง ตลอดทั้งควรให้ ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ประการที่ 5 ประการสุดท้าย คือ ประสานสัมพันธ์ยุทธวิธีในการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกชั้นเรียนกับสื่อต่างๆ ทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อทั่วไป ตลอดทั้งเทคโนโลยีใหม่ๆต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมได้บังเกิดแก่เด็กอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย

4) การจัดอบรมครูอาจารย์ในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้จัดอบรมครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนเด็กระดับประถมศึกษาในปัจจุบันเกี่ยวกับการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม ได้มีความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบและวิธีประเมินคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ได้ฝึกปฏิบัติในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้กับเด็กระดับประถมศึกษา โดยกำหนดสาระสำคัญของเนื้อหาการอบรมดังนี้

- ความเป็นมาและความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- องค์ประกอบของคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- การประเมินคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานของเด็กระดับประถมศึกษา ก่อนและหลังดำเนินการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก
- รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย

- การจัดระบบและบริหารรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- วิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน
- ขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

ผลการฝึกอบรมครูอาจารย์ที่เข้ารับการอบรมประเมินว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระและการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาเด็กระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ภายหลังจากอบรมครูอาจารย์ที่เข้ารับการอบรม มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและการนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาเด็กระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยของแต่ละชุดโครงการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

□ โครงการ “การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่” สรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ควรจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการฝึกอบรมครูได้เรียนรู้และทำวิจัยในชั้นเรียนที่ทำความเข้าใจกับการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตพื้นที่การศึกษาควรมียุทธศาสตร์การส่งเสริมวิจัยอย่างเป็นระบบ และพัฒนาโครงการครูนักวิจัยขึ้นในโรงเรียนทุกแห่ง เพื่อช่วยให้ครูได้เรียนรู้และทำวิจัยในชั้นเรียนที่ทำความเข้าใจกับการเรียนการสอน

1.2 การฝึกอบรมความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน ควรเน้นรูปแบบการวิจัยที่ทำความเข้าใจกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยเน้นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดประเมินผลการเรียนด้วยแบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูและของนักเรียนรายสัปดาห์เป็นเครื่องมือหลัก และใช้ข้อมูลจากเครื่องมือวัดที่ครูมีอยู่แล้ว เช่น ข้อมูลจากการตรวจการบ้าน การตรวจแบบฝึกหัด คะแนนจากการสอบย่อย คะแนนสอบกลางภาคเรียน และคะแนนสอบปลายภาคเรียน

1.3 ควรส่งเสริมให้ครู เขียนรายงานผลงานวิจัยในชั้นเรียนในขนาดความยาวที่เหมาะสม ประกอบด้วย ส่วนปก และ ส่วนรายงานผล ควรครอบคลุม ภูมิหลัง จุดมุ่งหมาย ตัวแปรที่ศึกษา ขอบเขตการวิจัย วิธีการศึกษา เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและอภิปรายผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาโครงการครูนักวิจัยโดยให้ครูผู้สอนทุกคนเข้าร่วมโครงการ และทำการศึกษาขยายผลการพัฒนาโครงการครูนักวิจัยขึ้นในโรงเรียนทุกโรง และทุกอำเภอในแต่ละจังหวัด

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนทั่วไปและโรงเรียนที่พัฒนาโครงการครูนักวิจัย

□ โครงการ “การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ” สรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ควรมีการฝึกอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบพึ่งพาตนเองให้เกิดประโยชน์แก่เด็ก

1.2 ควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ไปใช้เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะในการสืบค้น อันจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้แบบพึ่งพาตนเองต่อไป โดยครูมีส่วนร่วมในการวางแผนสนับสนุน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ ในการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัย โดยให้ครูผู้สอน ทุกคนเข้าร่วมโครงการ และทำการวิจัยขยายผลการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยขึ้น ในโรงเรียนทุกโรง และทุกอำเภอในแต่ละจังหวัด

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนทั่วไปและโรงเรียนที่พัฒนาโครงการเด็กนักวิจัย

□ โครงการ “การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน” สรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

เนื่องจากคุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับว่า เป็นสิ่งดีงาม เป็นคุณความดีที่ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ของตนเองและสังคม ดังนั้นบิดามารดา ครู อาจารย์ สื่อมวลชน สถาบันการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ควรจะนำรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้กับเด็กกลุ่มอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรศึกษาวิจัยคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน พร้อมทั้งพัฒนาเครื่องมือที่เหมาะสมกับวัยวุฒิ และคุณวุฒิ ของกลุ่มเป้าหมาย

2.2 ควรพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาอื่น ๆ ที่อยู่ในบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน

.....

บรรณานุกรม

- คมเพชร ฉัตรสุกฤท. (2547) รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย (ระดับประถมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2547) รายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาโครงการครูนักวิจัยและการประเมินแนวใหม่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2547) รายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

